

PLUJ 2

Taka postaköltséget
pláté in n. n. n.
No. 224713, 929.

10. Telefon: 9-77.
Havonta 110, negy
évre 600, egészévre
földre: Havonta 2,
félre: Havonta 12, egészévre
detések díjazás sze
KELET az erdélyi é
dóság egyetlen politil
Cikkeink utánnomása
rész megjelölésével engedjük meg.

Diszter 2., I. em.

Dr. Rámáseter Róbert

BUDAPEST

KELET**ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP**Bérmertelen
leveleket nem
fogadunk el.

Ára 5 lej

Kéziratok
megőrzését és visszaküldését
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Maros
Ernő. Felelős szerkesztő Jámber
Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hát-
szegi Ernő, Strada Matei Mile 8.

Vasárnap, 1934. nov. 18.

5695. ÉV.
KISZLEV 11.XVII. ÉVF.
259. SZÁM.**Itélet a Siancu-perben**

Itéltek tehát az ifjovi esküdt urak. Siancu kapitány, aki Tischler Mór meggyilkolása után mindössze néhány héig volt letartóztatásban, most már végleg szabadnak mondhatja magát.

Kézén, amely Tischler Mór életét kioltotta, senkinek sem áll többé jogában az áruló vérfoltok bélyegét keresni és lelkiismeretét minden bizonnyal megnyugtatta nemcsak a felmentő verdikt, hanem a tanuallomások hosszú sora is, amelyek nem a bűnözőt, hanem a nemes, önzetlen nemzeti előharcost mintázták meg a vádolt alakjából.

Az esküdtzéki verdikt ellen nincs felebbezés és senkinek sem áll jogában perbe szállni egy itélettel, amely pontot tett, végső pontot Tischler Mór megdöbbentő zsidó és emberi tragédiája után.

De nem is áll szándékunkban kritika tárgyává tenni az ifjovi esküdték döntését, amely sem bennünket, sem az ország közvéleményét nem érte a meglepetés erejével. Ezen a téren, hogy úgy mondjuk, már bizonyos joggyakorlat fejlődött ki. Az lett volna meglepő, ha ennek a sajátos joggyakorlatnak szempontjai nem érvényesültek volna. Enélkül Siancu rokkant kapitány cselekedetével szemben. Hiszen pontosan tíz esztendeje annak, hogy egy obskurus regáti városka esküdtjei hasonlóképpen itéltek Corneliu Zelea Codreanu fölött, aki revolverével örökre elnemította a rendbontásokkal szemben erőlyesen fellépni merészkedő Manciu jasi rendőrprefektust.

Manciu prefektus meggyilkolásának ebben a formában való szankcionálása nem maradhatott elszigetelt jelenség. Kellott, hogy akadjanak argumentumok a kezét egyik diáktársára emelő Ionel Moja felmentéséhez is. Hogy ne is szőlünk a könnyes emlékeztető David Falkról, a tízenyolc éves kis csernovici zsidó diákról, akit ugyancsak a törvényszék folyósóján terített le egy későbbi vasgárdista, Nicolae Totu gyilkos golyója, anélkül, hogy az ítélkezésre hivatott esküdték ebben a cselekedetben megállapítani vélték volna a bűnösség kritériumait.

Ilyen előzmények után milyen sors várhatott a Siancu-perre? Kinek is juthatott volna eszébe másirányú ítéletre gondolni, amikor egy alaposan megszervezett sajtókampány és az esküdték előtt felvonuló tanuk hosszú sora a tettést mint a nyomorúságos életű mőcök önzetlen és hazafias védőjét állította szembe Tischler Mórral, a tömegek érdekeit mindenáron keresztelni akaró hübérral szemben?

És mégis. Akadtak olyanok, akik különböző jogi és emberi argumentumokra való hivatkozással hebegtek el maguktól a gondolatot, hogy az ifjovi esküdték ítélete felmentő lesz. Hivatkoztak arra, hogy a gyilkosság a törvényszéki tárgyalásteremben, ügyesek és bírák szemlélésére ment végre, akiknek vallomása döntő módon eshetik latba annak előzetésénél, hogy fennforog-e vagy sem az előre megfontolt szándékkal elkövetett emberölés esete.

Hivatkoztak továbbá arra, hogy időközben történt egy másik gyilkosság is. Három fiatalember hazafias felbuzdulásra való hivatkozással meggyilkolta egy téli estén a szinajai pályaudvaron I. G. Ducát, Románia miniszterelnökét.

Egy egész ország lelkiismeretét lázadt fel akkor a galád merénylet ellen, amelynek lesegítő hatása alatt felcsodálni látszottak az effele felbuzdulásokat egyébként szívesen honoráló lelkek is. A szinajai gyilkosság megdöbbentő fényében ráeszmélt az ország arra az igazságra, amelyet mi tíz év óta nem színtünk meg e lap hasábjain hangoztatni, hogy a gyilkosságokra válaszképpen adott felmentő ítéletek előbb-utóbb anarchiához fognak vezetni. A szellem, amely akármilyen szempontból is emberölésre inspirál, nem ismer határokat. Nincsenek kritériumai és nem ismer megállást, ha a törvény szigora és a végrehajtó hatalom kérelhetetlen ereje nem parancsolja idejében megállásra.

Ezekkel az érvekkel szemben áll viszont a valóság: az ifjovi esküdték felmentő verdiktje, amely akárhogy is akarnak szépíteni a dolgot, szankcionálta Tischler Mór megölését.

Ami az új import-export rendszerből érvényben maradt**Miután az új kivitel-behozatali rendszer alkalmazását felfüggesztették, a pénzügyminisztérium átmeneti utasításokkal látta el a vámhivatalokat**

Bucuresti-Bukarest, november 17. A pénzügyminisztérium a következő utasításokat küldte pótllólag a vámigazgatóságokhoz az új export-import rendszerre vonatkozólag:

Az első kategóriába számító termékek, tehát petróleum és faárúk csak úgy exportálhatók, ha előzőleg kifizették azokat szabad devizákban. Az ipar és kereskedelmi minisztérium a Banca Nationalával meg fogja állapítani az egyes országokban eszközölt kivitelből való százalék levoná-

sát. Kincstári fizetéseknek tekintetnek az 1934 november 1-e előtt történt behozatalból származó ki nem fizetett cikkek. Az importált árucikkek kifizetése legkésőbb 30 nappal az exportengedélynek a Banca Nationala által történt lebélyegzése után meg kell történnék. Ellenkező esetben az importőr elveszti jogát, hogy megszerezze az importált áru kifizetéséhez szükséges devizát és új importengedélyre lesz szüksége.

Schuschnigg osztrák kancellár és Berger-Waldenegg külügyminiszter Rómában**Megkezdődtek a két osztrák államférfi tanácskozásai Mussolinivel**

Róma, nov. 17. Schuschnigg kancellár és Berger-Waldenegg külügyminiszter este 8 órakor a menetrendszerű expresszel megérkeztek az olasz fővárosba. A pályaudvaron Mussolini miniszterelnök Suvich és Aloisi báró államtitkárok társaságában fogadta a két osztrák államférfit. Erkezésükkor a zenekar az osztrák himnuszt játszotta. Schuschnigg és Berger-Waldenegg az üdvözlések után elléptek a kivonultatott díszszázafrontja előtt. A pályaudvar előtti téren sok ezer főre menő közönség éjlenzte a vendég kormányférfiakat, akiknek első eszmecsereje a Palazzo Veneziaiban Mussolinival ma volt, a második pedig hétfőn lesz. Kedden a kancellár és a külügyminiszter audiencián jelennek meg XI. Pius pápa előtt. A római lapok üdvözlilik Schuschniggot és Berger-Waldeneggét s annak a reménynek adnak kifeje-

zést, hogy a látogatás eredményeként a közép-európai gazdasági helyzet javulni fog.

Újabb római jelentés szerint Schuschnigg és Berger-Waldenegg osztrák miniszterek koszorút helyeztek el a királysírokra. Este a vendégek tiszteletére Mussolini bankettet adott.

A jugoszláv közvélemény kedvetlenül fogadja azt a hírt, hogy Laval nem tett le római utjáról, noha az olasz-jugoszláv meg egyezés még távol van.

Párizsban cáfolják azt a hírt, hogy Lavalal együtt Flandin is Rómába készülne. A miniszterelnök utazását egyáltalán nem tervezik.

Róma, nov. 17. Mussolini és az osztrák kormányférfiak tanácskozásai a Palazzo Veneziaiban megkezdődtek.

tését. Felbbezésnek nincs helye egy ilyen ítélettel szemben és azt nem illetheti kritika. De nincs erő, mely visszatartatna bennünket attól, hogy mely megdöbbentéssel gondoljunk az ifjovi esküdték verdiktjének várható következményeire. Siancu kapitány szabad és az ő nagy szabadságának híre felszűnik a műveidiki falvak legnyomorúságosabb kunyhójáig is. Egy ilyen ítélet híre elkerülhetetlenül meggyökeredzik a lelkekben. Százszázok és milliók vesznek tudomást róla s könyvelik el a maguk számára, mint hasznos tanulságot.

A terrorizmus ellenszere

Teljesen érthető, ha a jugoszláv kormány a Népszövetség elé viszi a marseillei merénylet ügyét, hogy ezáltal olyan nemzetközi garanciákat kényszerítsen ki, amelyek lehetlenné teszik, vagy legalább is korlátozzák az európai terrorista szervezetek gyászos működésének következményeit.

Számos olyan intézkedés képzelhető el, amely közigazgatási és rendőri eszközökkel nehezítik meg a különböző és főleg nacionalista színezetű terrorbandák aktivitását.

A legsikeresebb ellenszere azonban a különböző terrorista bandák kártékony működésének nem annyira a rendőri és közigazgatási intézkedésekben volna feltalálható, mint inkább ama okok megszüntetésében, melyek ezeket a terrorista alakulatokat létrehozták

s amelyek megteremtették azokra a lélektani feszültségeket, melyek egyáltalán lehetővé tették a terrorista eszközök alkalmazásának „morális” bázisát.

Az érdekelt országoknak tehát elsősorban arra kell törekedniük, hogy elnyomott nemzetiségeket ismét a legteljesebb politikai, gazdasági és társadalmi jogokhoz juttassák, hogy visszaállítsák a demokráciának azt az atmoszféráját, mely lelki vonatkozásokban csaknem teljes sikerrel oldja fel azokat a feszültségeket, amelyek diktatórikus viszonyok mellett rendszerint tragikus és megdöbbentő eseményekhez vezetnek.

A jugoszláv kormány memorandumja határozott és érthető erélyel kéri a Népszövetségtől a terrorista bandák megfékezését, amelyek a marseillei merénylettel bebizonyították, hogy kész veszedelméi a nemzetközi egyensúly és békehangulat tartósságának.

A jugoszláv kormány azonban még a benyújtott memorandumnál is helyesebb lépésre szánná el magát azzal, hogy visszaállítja az új detszláv államban a vidóvdáni alkotmány érvényét, visszaállítja a parlamentarizmust, amelyet számos egyetemi tanár is kért a kormányzótanáستól. Ez a lépés legalább olyan jó ellenszere volna a horvát és macedón terrorizmus agresszivitásának, mint azok a szankciók, amelyeket a Népszövetség minden bizonnyal alkalmazni fog az európai béke konszolidálására és a terrorizmus sikeres aktivitásának lefékezésére.

Külpolitikai figyelő

A Flandin-kormány bemutatkozása. Az összes francia értékpapírok jelentős érték-növekedést mutattak, ahogy Flandin megalakította kormányát. Nem csoda, ha a parlamentben is nagy sikere volt. Csak a szocialista-kommunista egységfront és nagyon kevés jobboldali képviselő szavazott ellene. De első ténykedésével is megmutatta ügyességét Flandin. Rekordidő alatt alakította meg kormányát. Az elmúlt hét csütörtök délután 1/3-ór mondott le Doumergue, éjjel két órakor Flandin már lediktálta az újságíróknak kormánya névsorát. A mai idők embere Flandin, üzletember és sportember, a tettek embere: teniszezik, maga vezeti autóját, kiváló pilóta és a politikában sem sokat elmélkedik, vitatkozik fölöslegesen. Nem vitázik Herriot-val a demokrácia árnyalatairól, a gazdasági kérdéseket tolja előtérbe. Új atmoszférát teremtett Deumergue után a francia kormányzásban ez az igen fiatal, alig 45 éves, óriástermetű új miniszterelnök.

Flandin sikerének titka gyors cselekvési képességében van. De nemcsak Flandin ügyessége nyugtatta meg Franciaországot. Ha a vita a demokrácia léte körül forgott volna a Doumergue-féle államreform tervezettel kapcsolatban, Flandinnak nem sikerült volna a kedélyeket megnyugtanni azzal, hogy ezt a kérdést egész egyszerűen meg csak nem is tárgyalja. A demokrácia miatt mindenki nyugodt Franciaországban. És nekünk ez a fontos.

Nemcsak kormányának gyors megalakításával bizonyította be ügyességét Flandin. Sem jobbra sem balra nem élezi ki az ellentéteket. A jobboldal egy kis része azt veti szemére, hogy Doumergue testén keresztül alakította meg kormányát. De őket Flandin azzal fegyverezte le, hogy postaugyi miniszterévé választotta a jobboldali Mandelt. És ez a mefisztófeleszi képű, de tényleg is könyörtelen ember, Clemenceau volt titkára, aki mindig kész arra, hogy kellemetlenséget mondjon vagy tegyen, politikus társainak piszkos ügyeit kikutassa és feltárja — ez az ember megnyugtatta a jobboldalakat. A jobboldal csak azt követeli most már Flandintól, hogy a szocialista-kommunista egységfront ellen lépjen fel erőlyesen. De egyelőre ebben az irányban sem égeti fel a hidakat Flandin. Még nem határozott véglegesen afelől, hogy az állami hivatalnokok sztrájkjogát megszünteti-e. Ez volt ugyanis a Doumergue-féle tervezet legfontosabb pontja a kamara felozlatási jogának elve mellett. Olyan ügyesen járt el Flandin, hogy a szocialisták, habár ellene szavaztak, mégsem hangoztatják elemségességüket. Sőt Leon Blum szeliden igéri, hogy véglegesen csak tettei után fogja megítélni. Az állami tisztviselők sztrájkjogát akarja így megmen-

teni. Mindezek mellett történt mégis változás Franciaországban. A szabadságszeretet, a demokráciához való ragaszkodás változatlanul erős Franciaországban. De a demokrácia mindinkább polgári demokráciát kezd jelenteni Doumergue kormányának megalakításáig a felvilágosodott francia polgár közelebb érezte magát a munkáshoz, mint a konzervatív polgárhoz. De azóta a szocialisták a kommunistákkal szövöttek és a radikál-szocialisták a középpártokkal haladnak együtt. Mikor a világ legtöbb helyén az ellentétek igen nagyon ki vannak élözöve, mikor a krízis Franciaországot sem hagyta érintetlenül, a francia kispolgár kezd nem bízni a szocialistákban, forradalmiságuktól félti a maga szabadságát.

Von Ribbentropp Londonban; MacDonald, Haisham és Baldwin beszédei. Nem indokoltan beszélt Tatarescu az európai politikában uralkodó rendkívüli feszültségről. A Romániába szökött macedón terroristák kétségkívül igen komoly ügye, még is tulzotlan sőténen látóvá tették a román miniszterelnököt. A helyzet az elmúlt hét óta lényegesen javult. A francia kormányválság szerencsés megoldása után a németek igen finoman elgondolt, jól előkészített és távoli következményeiben a békére veszélyes diplomáciai akciója omlott össze.

Von Ribbentropp az angol politikát akarta a németek felé hangolni. Az angolok segítségével akart pozitív eredményeket elérni a felfegyverkezés terén és a Saar kérdésben. A

universul vezető
vi attasé kérdé-
ást intéz a kor-
en fontos keres-
rcovici nevű urat
nak az a vélemé-
képviselheti Ro-
mai piacon, mely-
gi kereskedelmi
leti konzul veze-

ersul nem talál
hogy a román
Bercovici nevű
vásárolják meg
rodik azon, ha a
t kiild ki Palesz-
védelmét tulzott
g határain tulra
Universul, mely
az elbocsátandó
Palesztinába te-

zsidó
összab-
átékának

vendégszereplő
at újra lejátssa
teket, amelyek az
renetikus siker je-
A kitűnő együttes
órákor a Die
hely talán Sidy
szertü művészné-
sajba. Ebben négy
ez a ritka tehetsé-
aton este közkívá-
mulatságos és
tet mutatják be
a Die Rebezin.
oengt előadását
bucueloadásként
suttatja be a szin-
nadrágszerepe.
után mélyen le-
meg előadásait a

ad János,
ereskedelmi
tkára

ember 16. (Az Új
ereskedőtársulatá-
törtékről péntekre
meghalt dr. Fried
rnok közel husz
ried Jánoson egy
mészertü operációt
csok megállapítá-
sokorhajban szen-
plikálódott és az
lézett elő, amely

lnár Vilmos főor-
ált állapíthatta
édként kezdte a
kért magának
nek irányításából.
én elvitatlan szak-
nyét felsőbb kö-
Vezető szerepet
szövelésében és az
szakítás nélkül
vezető bizottságok-
előlelt 10 órákor
okból.

folyó hó 17-én
ettel tartja a Ko-
késodik teastjét.
költséztéről tart
né, revüt tart

Lapkiadó R. T.
Baron L. Pop 10.
77.

rat

német fegyverkezés pedig háborus veszély, mint ahogy ezt Benes mondotta.

Ezen céljuk elérésére a németek legügyesebb diplomáciai eszközeit használták. A francia politikusok joggal aggódtak.

Aránylag könnyű dolga volt von Ribbentroppnak, amikor a Saar-kérdésről beszélt. Az esetleges francia katonai okkupációt egész egyszerűen provokálásnak állította be. De nagyon óvatosan kellett eljárnia, mikor a felfegyverzést hozta szóba. A saarvidéki katolikusokat akarják a németek magukhoz édesgetni, nem léphetnek fel brutálisan január 13-a előtt. De Londonban sem akarják rontani a hangulatot militarizmusuk hangoztatásával. Ugy látszott, hogy mindezek miatt a németek nem is fognak a felszerelésről beszélni Londonban. De el kell ismerni, hogy Ribbentropp mesterien meg találta mégis a módját annak, hogy a nemzeteknek most a Saar-vidék mellett legfontosabb kérdéséről tárgyaljon. Nagyon ügyesen elvette követeléseinek brutális élet. Nem a varseilei szerződés egyoldalú felmondásával fenyegetett, hanem új szerződés lehetőségére célzott a fegyverkezés kérdéseinek megoldására és politikai engedékenységre a németek részéről. ha a nagyhatalmak elismerik, hogy a varseilei szerződés katonai szakaszai nem érvényesek már Németországra.

Von Ribbentropp stílusa nagyszerűen alkalmazkodott a nemzetközi helyzethez. És emellett finom és mégis erőteljes maradt. Diplomata volt, politikai megbeszélésekkel kapcsolatban beszélt a felfegyverzésről. De erőteljes is volt, amikor a német fegyverkezési igényt hangoztatta, figyelmeztetett a rossz ököl létezésére. A németek megtanulták a fenyegetés igen szubtilis módját.

És tudjuk azt, hogy von Ribbentropp látogatását az angolokra nézve igen kedvező angol-német gazdasági szerződés megkötése előzte meg. Ezenél jobban nem is vezethették be fontos tárgyalásaikat a németek.

Még sem volt sikere Ribbentroppnak Londonban. Különös hidegséggel fogadták. Mert egy nagyon nagy hibát mégis elkövetett. Igen sokat kért és mert azt kérte, amit nem lett volna szabad kérnie. A légi felfegyverzésről is beszélt. Ezzel megijesztette az angolokat. Hiába mondta, hogy az oroszok miatt szükséges ez. Hibáját már nem hozhatta helyre. MacDonald, Haisham és Baldwin nagy franciabarát beszédekkel mondtak. Még a németekkel szimpatizáló MacDonald is. Csak ha minden feltétel nélkül visszatérnek a németek a Népszövetségbe, csak akkor oszthatják el a nagyhatalmak bizalmatlanságát — mondta MacDonald guilddhli beszédében. — Haisham hadügyminiszter kijelentette, hogy Angliának fel kell készülni arra, hogy a németek Hollandián és Belgiumon keresztül fognak támadni. Baldwin pedig elismerte azt a nagyon híressé vált kijelentését, hogy Anglia légi határa a Rajnátnál van.

A franciák saarvidéki katonai akcióját sem ellenzik eivben az angolok és hivatkoznak arra, hogy csak Knox, a saarvidéki kormányzó felhívására, mint rendfentartó rendőrség, nemzetközi megbízással vonulnak be súlyos rendezárgások ezután a franciák a Saar-vidékre.

A németek hónapok óta legjobban előkészített diplomáciai akciója onlik így össze. Egyelőre nem lett nagyobb a háborus veszély. Egyelőre. R. J.

Általános vélemény, hogy butoraink vezetnek izlésben, minőségben

Egyszer az életben vásárol butort, tehát jól gondolja meg, hol szerzi be szükségletét. Sokszor vevőnk igazolja, hogy cégünkbe nem csatlakozhatik.

Székely és Réti
Butorvagyár Rt.
Brasov Tg.-Mures
Bucuresti

Select Muzgó GRETA GARBO remekműve KRISZTINA KIRÁLYNŐ

Jön: CSODABÁR

a világ legpompásabb operett-slágere, főszerepekben:
Dolores del Rio, Kay Francis, Aljolson, Riccardo Cortez. Hecceg Géza darabja

Jaspar visszaadta miniszterelnöki megbízatását Lipót belga királynak

Theunis kapott újabb megbízatást kormányalakításra

Brüsszel, november 17. Jaspar kihallgatáson jelent meg Lipót király előtt s visszaadta kormányalakítási megbízatását. Az uralkodó Theunis volt miniszterelnöknek ajánlotta fel az új kormány megalakítását, aki azt egyelőre ideiglenes jelleggel elfogadta. A lapok értesülései szerint Jaspar kormánylistáját a király nem fogadta el válto-

zatlan összeállításban s ezért adta vissza a leköszönt kormánykölügyminisztere megbízatását. Az új dezignált miniszterelnök a szabadelvűpárt vezére. A királyi palotából távozóban kijelentette az újságíróknak, hogy kormány alakítási feladata nem könnyű s az eredmény kétséges.

Iorga professzor és egy párizsi folyóirat vitája a Iorga-kormány antiszemizmusa fölött

Iorga professzor tiltakozik az ellen, mint ha ő „nevelője” lett volna Károly királynak

Bucuresti-Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tud.) A Párizsban megjelenő „Le Monde Slave” (A szláv világ) című folyóirat egyik számában cikket közölt E. Fournal publicista tollából, aki a román belpolitikai viszonyokat ismertette. A publicista egyebek között behatóan foglalkozott Iorga professzor személyével és elmondotta róla, hogy Károly király nevelője volt, hogy a Iorga-kormány a király személyes kormánya volt s hogy ezen kormány alatt az antiszemita agitáció széleskörű megértésre talált. Iorga professzor augusztus 6-i keltezéssel levelet intézett a folyóirat főszerkesztőjéhez, amelyben többek között a következőket mondja:

Iorga tiltakozása

„Kérem, sziveskedjék helyreigazítani Emil Fournal ur cikkének azon állítását, mintha én Károly király „nevelője” lettem volna és mintha bátorítottam volna az antiszemitizmust. Az én kormányom alatt, amely egyébként nem a király személyes kormánya volt, nem fordult elő a legkisebb antiszemita zavargás sem. Egyébként pedig nem rendelkezem a „nevelő” tulajdonságaival.”

Iorga professzor helyreigazító nyilatkozatára Emil Fournal az alábbi érdekes levélben válaszolt, ugyancsak a folyóirat hasábjain:

„Sokkal több tisztelettel viseltetem Ior-

ga professzor iránt, úgy történészi, mint államférfiúi minőségében, semmithogy eszembe juthatna polemizálni vele. Igaz, azt mondtam, hogy a professzor a király nevelője volt. Ezt a hibát azonban minden rosszindulat nélkül követtem el. Egy monarchikus államban semmi sem érdekelheti jobban az államot, mint jövőbeni uralkodójának intellektuális előkészítése. Ez a magyarázata annak, hogy a nevelői szerep ezekben az államokban mindig elsőrendű fontossággal bír. Arisztoteles volt Sándor király nevelője, Busoet és Fenelon voltak 14. Lajos utódainak nevelői, bizonyítékul annak, hogy a király a legintelligensebb elemek közül választotta ki a trónörökös intellektuális irányítóit. Iorga professzort is ezen illusztris emberek közé helyeztem. Tévedtem, de állítom, hogy Iorga méltán szerepelhetett közöttük.

A ragályos hitlerizmus

Készséggel ismerem el azt is, hogy Iorga professzor kormányzása alatt a legkisebb antiszemita zavargás sem történt. Megjegyzendő azonban, hogy a hitlerizmus általános elharapozásával foglalkozva, a Iorga-kormányról éppugy meg kellett emlékezniem, mint az öt megelőző kormányokról és ezeknek antiszemita intézkedéseiről. Ha később különös szigorral kellett különféle antiszemita mozgalmak tulhajtásait megtorolni, ez nyilván azt jelenti, hogy ezek a mozgalmak már előbb is léteztek.”

Mi okozta a jiddis dráma hanyatlását?

A vilnai együttes feloszlása. A „Habimah” sincs már együtt

Cluj-Kolozsvár, november 17. A jiddis színház mai állásáról beszélgetünk Adolf Teffnerrel, a Kolozsváron vendégzereplő társulat dramaturg-igazgatójával, aki több ízben játszott Amerikában, Lengyelországban, Párizs és London jiddis színpadain és kitűnően ismeri a jiddis színházat mai állását.

— Kétségtelen — jegyezzük meg —, hogy a jiddis színház körül az utóbbi években nagy hanyatlás mutatkozik. Mivel indokolják ezt író és színészkörökben?

A jiddis színház hanyatlása — A hanyatlás kétségtelen oka a gazdasági viszonyokban rejlik és annak közvetlen következményeiben: a színészek között beállott széjjelhuzásban. Köztudomású, hogy a háború után alakult trüppök között a legartisztikusabb és legfejleődőképebb a vilnai együttes volt, amely azonban csak 1924—25.

évekig tartotta magát eredeti összetételében, azután kettévált, majd újabb részekre oszlott, míg végül megszűnt és tagjai különböző címeken működő színtársulatoknál dolgoznak. A széjjelvonás első jele az volt, hogy mindenki igyekezett szétlenni, holott a vilnai társulat Mazó igazgatása alatt azzal a programmal indult, hogy mindenki mindenfélre szerepet fog játszani. Egyéniségének, felfogásának megfelelő szerepeket kell vállalnia a társulat minden tagjának, ami azt jelentette, hogy a „legnagyobbak” a legkisebb szerepeket is eljátszzák, ha a darab menete vagy szelleme úgy kívánja. Bulow, aki ma a kevés „márkás” jiddis színészek egyike, egészen kis szerepekre vállalkozott a darab összehatása érdekében. Ugyanugy Weisliuz vagy Kamen, vagy Alex Stein, nem is szólva a hölgyekről, akik minden régi szín-

zeti hagyománnyal szemben hajamosak voltak azt a szerepet eljátszani, amire a társulat drámai tanácsa őket alkalmatlannak találta. Később ez a szellem megszűnt és bizonyára emiatt esett szét a vilnai társulat, amely hivatalosan lett volna arra, hogy a jiddis színházban fejlessze az igaz művészetet.

Az amerikai helyzet

— Vajjon Amerikában is ez a helyzet? — Newyorkban még tartja magát az a művészi program, amit Morris Schwartz honosított meg és nagy anyagi áldozatok árán megtartott. Egy időben Newyork zsidó rajongtak a tiszta jiddis művészetért; Morris Schwartz, aki nemcsak színigazgató hanem író is és rendező, nagy vagyont szerzett, amit azonban azokban az években, amikor a közönség érdeklődése az irodalmi darabokkal szemben elianyult, megint elvesztett a folytonos próbálkozásokban. Sok közöttünk a tal-es művészember, de nem hinném, hogy áldozatirészségben és nagylelkű gesztusokban van-e hozzá fogható.

Morris Schwartz most megint fellépett. J. L. Singer „Joske Kalb” című regényéből egy hasonló című drámát íratott. A husz évből álló szindarab hangulata és szelleme sokban hasonlít a „Dibbukhoz”. Itt is nagy szerepet juttatott a szerző a chaszidok színhedronjának. Sejtelmes, népi motívumokból készített zenéje egészen újszerű és megkapó. A darabot most már több mint kétszázszor adták és hatalmas sikere van. Egy másik darab, amely Schwartzék műsorán szerepel: Zein vigjátéka a „Chelemer Chachomim”. Ezzel a két darabbal Schwartz művész-színháza megint régi fényét nyerte vissza.

— A héber színház ügyei?

— A Habima szintén kettévált, sőt azóta még több részre oszlott. Jelentős csoportja a szecesszionistáknak az Ohel, amely Amerikában szerepel, sok erkölcsi sikerrel. Többnek nagy talaja van Északamerikában, elsősorban persze Newyorkban, ahol acionista mozgalom nem elégszik meg palesztinai alapokra való gyűjtéssel, hanem erősen fáradozik a héber kultúra körül. A mai zsidó fiatalok Newyorkban nemcsak szimpatizálnak a héber nyelvvel, hanem meg is tanulja. Az Ohel ezekből a körökből kapja támogatását nemcsak anyagiakban, hanem művészi utánpótlásban is.

Adolf Teffner szerint a jiddis és héber színház jobban jövő elé néz és fejlődésében elérte rövidesen a háború utáni nivót. (sz.)

7000 m² szabadterület

Építési területekkel, valamint beton fedett taktárrészek bérbeadó. Beraktározásokat előnyös feltételekkel vállal
Unió Általános Szállási Rt.
Piata Unirii 31.

Kötelessége

és egyben érdeke is mindenkinek a

4 1/2 %-os

országfejlesztési kölcsönök keréhez hozzájárulni. Jegyzéseket elfogadják.

Phönix

életbiztosító társaság fiókjai.

Utleve világo

Lord Robe

Rubins

London

Nem is tudnám miért nem foglalkozik a dóság azokkal a nemekkel, amelyek a német érdekekben történnek. Hetetlenség köntösét intézmény, vagy szerresen foglalkozna a niába vetődő németorszerint egy címélő így a segélyezés megrendszerint megoldás gitség hiánya teszi egyes menekültek csinálnak maguknak rosból a másikba utat találkozik az uccán úgy tudtad, hogy a régen elutaztak Palestina, etc.

1933 októberében szust előkészítő másoszen a zsidóság vezetője hogy a hitlerista saját erőnkre vagyudogult Motzkinnal a Delegations Juives a ditott a Népszövetség Valera akkori elnök Anglia, Franciaország Csehszlovákia képvisese folytán a tanácsszavazott meg, amely országi zsidók ellen politikát és kormány meg, amely gondját nek. Ennek élére Jariái főtisztviselő ke

Ez az intézmény letési hibával jött a oroszországi menekül kormánybiztosság a elé terjesztette jelen se az összes államok németországi menekül iránt csak 15 állam kormánybiztosság k szervezetteknek kellett ki azt hitte, hogy em ságnak lesz annyi bé ség illetékes fórum országi menekültek helyzet teremtesék a Nansen utlevek kerüljön kezükbe. Az zsidó és nemzsidó lyezéshez. Ez utóbbi husz százalékát alkotó történt eddig ebben levelek kérdése éget. Már azoknak a men rendben az okmány utlevéllel hagyták e

Nem féljen
ZEPH
10 kilogramm
egy normál

Gyártja: Szántó D
Kapható mindenütt
jegyzéket. Képviselet
és Cluj, Piata Mih

Utlevel és segély nélkül bolyonganak a világon a németországi zsidó menekültek

Lord Robert Cecil fokozott támogatást helyezett kilátásba a Népszövetség előtt. Palesztinai realitások és délamerikai fantazmagóriák

Rubinstein vilnai főrabbi drámai szózata Lord Robert Cecil-hez

London, november közepén

Nem is tudnám megmondani, hogy miért nem foglalkozik eléggé a romániai zsidóság azokkal a nemzetközi erőfeszítésekkel, amelyek a német zsidók felségítése érdekében történnek. Nálunk az ügy a tehetetlenség köntösét öltötte magára; nincs intézmény, vagy szervezet, amely módszeresen foglalkozna a kérdéssel. A Romániába vetődő németországi menekült rendszerint egy címél többet nem igen kap s így a segélyezés még egyénileg sem nyer rendszerint megoldást. Az intézményes segítség hiánya teszi aztán lehetővé, hogy egyes menekültek valóságos foglalkozást csináljanak maguknak abból, hogy egyik városból a másikba utaznak; és nem egyszer találkozik az uccán olyanokkal, akikről úgy tudtad, hogy a kapott pénzzel már régen elutaztak Palesztinába, Jugoszláviába, etc.

Harc a menekültekért

1933 októberében a zsidó világkongresszust előkészítő második genfi megbeszélésen a zsidóság vezetői világosan látták, hogy a hitlerista rezsim elleni harcban saját erőnkre vagyunk utalva. A megboldogult Motzkinnal az élen, a Comité des Delegations Juives erőteljes kampányt indított a Népszövetség tanácsnál és De Valera akkori elnök segítségével, valamint Anglia, Franciaország, Lengyelország és Csehszlovákia képviselőinek közreműködésével a tanács határozati javaslatot szavazott meg, amelyben elítéli a németországi zsidók ellen folytatott jogfosztó politikát és kormánybiztosságot teremtett meg, amely gondját viseli a menekülteknek. Ennek élére James Macdonald amerikai főtisztviselő került.

Ez az intézmény már eleve alapvető születési hibával jött a világra. Amíg az oroszországi menekültek részére felállított kormánybiztosság a népszövetségi tanács elé terjesztette jelentéseit, tehát működése az összes államokat érdekelte, addig a németországi menekültek felségélyezése iránt csak 15 állam érdeklődött és ezen kormánybiztosság költségvetését magán-szervezeteknek kellett fedezniük. Mindenki azt hitte, hogy ennek a kormánybiztosságnak lesz annyi befolyása a Népszövetség illetékes fórumainál, hogy a németországi menekültek számára törvényes helyzet teremtsék és hogy legalább egy a Nansen utlevekhez hasonló okmány kerüljön kezükbe. Azt is hitték, hogy nemzsidó szervezetek is hozzá fognak járulni a zsidó és nemzsidó menekültek felségélyezéséhez. Ez utóbbinak az összmekültek husz százalékát alkotják. Nos, semmisen történt eddig ebben az irányban. Az utlevek kérdése égető aktualitássá vált. Már azoknak a menekülteknek sincsenek rendben az okmányai, akik egyáltalán utlevéllel hagyták el az országot, mert

ezek időközben lejártak. Valamennyien ki vannak téve a különböző állami hatóságok folytonos vegzaturáinak. A kormánybiztosság működésének első évében egyedül az angol zsidók 200 ezer fontot adományoztak, a második évben 170 ezer fontot. Ebből részesültek a nemzsidók is, viszont a nemzsidó adományok az összegyűjtött segélyösszegeknek három százalékát sem teszik ki.

Sorozatós kiábrándulások

A kiábrándulások azonban egymást követték. A kormánybiztosság megállapította ugyan, hogy a palesztinai bevándorlási lehetőségek igen komolyak és azt is látta, hogy eddig csak alig 18 ezer menekültet sikerült ott elhelyezni, mégis elindult másfelé területet keresni a menekültek letelepítésére. Állítólag James Macdonald ur fel is fedezett Délamerikában erre a célra alkalmas helyeket. Egy ilyen tranzakcióhoz, azonban mindkét partnernek a hozzájárulása szükséges. És nem valószínű, hogy az érdekeltek erre hajlandók volnának.

Ilyen auspiciumok közepette hívták össze Londonban november első napjaiban a kormánybiztosság igazgatósági tanácsát, amely lord Robert Cecil elnököt. Tizenöt állam kormányának delegátusain és Macdonald főbiztoson kívül kivételes módon meghívták az ülésre a hirveves Rubinstein vilnai főrabbit, a zsidó nemzeti mozgalom egyik szóvivőjét. A napirenden szereplő kérdések között volt mindenek előtt is egy pénzügyi konferencia összehívása, amelynek feladata volna felhozni a szükséges összegeket a kormánybiztosság további működéséhez. Ellenkező esetben James Macdonald nem hajlandó tisztségét továbbra is viselni. Napirenden szerepelt továbbá az utlevek ügyének elintézése valamint a kérdés, hogy a főkormánybiztos által megjelölt délamerikai területek alkalmasak-e a kolonizáció számára. A vonatkozó jelentés különösképpen említést sem tesz a palesztinai kolonizációról.

A vilnai rabbi váratlan közbelépése

Az történt azonban, hogy Rubinstein főrabbi, aki egyszerű meghívottként vett részt az ülésen, a tanács egyik diplomata tagjának intervenciója nyomán engedélyt kért és kapott lord Ceciltől, hogy mint a lengyelországi zsidók képviselője hozzá szólhasson a napirenden levő kérdésekhez. A főrabbi éppen azokat a pontokat kívánta megvilágítani, amelyek hiányoztak Macdonald főbiztosnak a tanács elé terjesztett jelentéséből. „Mi úgy véltük — mondotta a főrabbi — hogy a kormánybiztosság a világ összes népeit, az emberiség lelkiismeretét képviseli a németországi zsidó tragédiájával szemben. S éppen ezen ülés útján szeretnők az emberiség tudomására hozni azon panaszunkat, hogy nem tettek meg mindent a zsidó katasztrófa következményeinek elhárítására. Nemcsak azokról a szerencsésekről van itt szó, akik ki tudtak menekülni a német pokolból, de azokról is, kik ott maradtak. Az egész zsidó népről van szó, melynek emberi jogait, életét, javait és becsületét fenyegeti a hitlerista propaganda ragályos mérge. Sőt mi több, nemcsak rólunk van szó, hanem az egész emberiségről, amelyet a barbárság inváziója fenyeget. A mi népiünk szomorú, de szent, sorsa is, úgy látszik, hogy szenvedésével felébreszti az emberiség lelkiismeretét.

Remény és valóság

— De jaj, a mi felhívásunk nem talált a várt visszhangra. Ezekiel próféta megjósolta a kort, midőn Izrael a „népek pusztaságában“ kell, hogy éljen. Ugy látszik, hogy a zsidó nép egy ilyen korszakot szenved most végig. S jelszava a pusztába kiáltó szó marad. Azt reméltük, hogy

mialatt a zsidók a kampókereszt új kereszties hadjáratát szenvedik végig Palesztina kapuit meg fogják nyitni legalább ezen huszadik századbeli kereszties hadjárat áldozatai előtt. Sajnos ez a reményünk nem vált valóra. A 75 ezer németországi zsidó menekültből alig 15 ezernak sikerült Palesztinába bejutnia. És ez annál is szomorubb, minthogy ez a 15 ezer is azon zsidók számlájára és terhére vándorolt be, akik más országokban élnek a legnagyobb nyomorúság közepette és áthatva a hazájukba való visszatérés vágyától. Bátor vagyok javasolni a magas tanácsnak, igyekezzék odahatni, hogy a Népszövetség akadályozza meg a hitlerista mérgeknek más országokba való terjesztését éppúgy, ahogy meg tudja találni az eszközöket az ópium terjesztésének megakadályozására. És igyekezzék odahatni, hogy nemzeti otthonunk kapuit tárják fel legalább a német pokol áldozatai előtt. Megmentve bennünket, az emberiség becsületét, az emberi szervezet és morált fogják megmenteni.“ Ezek a fájdalomtel szavak mélyen megindították a rendszert csak kellemes szavakhoz hozzá szokott gyűlést. Lord Robert Cecil biztosította az őz rabbit, hogy szavai a tanács összes tagjait mélyen megalapították, javaslatait pedig Genf elé terjesztik és támogatni fogják. A lengyel

köztársaság delegátusa melegen gratulált a főrabbinak. És abban a tanácsban, melybe a francia Alliance Israelit, vagy az angol Board of Deputies tagjának sem sikerült bejutnia, a leghatalmasabb államok képviselői meghallgatták a vilnai főrabbit.

A tanács, miután megállapította, hogy a hatalmak nem akarnak Berliinnel összeveszni a kormánybiztosság kérdésében, még mindig remélve, hogy Németország vissza fog térni a Népszövetségbe, egyszerűen szükségesnek jelentette ki a kormánybiztosság létét és az ülés véget ért anélkül, hogy további konkrét intézkedések történtek volna.

Megoldatlan maradt a kérdés

James Macdonald már több ízben le akart mondani, mert működése során rájött arra, hogy a segélyezés ügyében milyen nagy távolság van az ő elképzelése és a megvalósítás lehetőségei között. Több ízben fordult a berlini kormányhoz azzal a kéréssel, hogy engedjék meg nemcsak Palesztinába, hanem más országokba menekült németországi zsidók vagyonának transzfer utján való kivételét is. Visszatartották. És valószínűleg hasonló visszautasításokra fog találni, amikor majd komoly formában fog hozzálátni a menekültek egy részének. Delamerikában való letelepítéséhez.

Bár a németországi zsidók kérdése a nemzetközi politika egyik problémája lett, megoldása súlyos nehézségekbe ütközik, mert nem irányítják azt a gyakorlati és azonnali lehetőségek útjára: a menekülteknek Palesztinában való letelepítése felé, az érdekelte országok segítségével. Minden más kísérlet csak újabb keserűségeket jelenthet a szenvedők számára és kiábrándulást a Chasidim olamnak, akik erre a nehéz munkára vállalkoztak.

Michel Landau

Felségsértés miatt letartóztattak Fogaras megyében egy cuzista diákot

Az agitátor felhívta a parasztokat, hogy ne fizessék a konverziós részleteket

Bucuresti-Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tud.) A fogaras megyei Cincsor községben letartóztatták tegnap Jancu Dumitrescu diákot, az antiszemitizmus liga fogaras megyei szervezetének főtákarát, akit erős fejedet mellett Fogarasra szállítottak és átadták az ügyésznek.

A letartóztatott diák ellen az a vád, hogy Cincsor községben gyűlést hívott egybe és a nagyszámu halgatóság előtt sértőkifejezéseket használt az uralkodóval szemben. A diák feldicsérte I. G. Du-

ca gyilkosainak tettét és felhívta a parasztokat, hogy ne fizessék a konverziós törvényben előirt részleteket, mert rövidesen új törvényt fog megszavazni a parlament, amely el fogja törölni az összes tartozásokat. A fogarasi ügyesség letartóztatási végzést bocsátott ki a cuzista agitátor ellen, aki fölött gyorsított eljárás alapján ma ítélik a bíróság. A parasztokat, akik részt vettek a cincsori gyűlésen, táviratilag idézték be a tárgyalásra.

Bernard Shaw-t forradalmárnak minősítették Kolozsváron

Ha egyetemi tanársegédek beiratkoznak a „Szovjet-barátok körébe“

Cluj-Kolozsvár, november 17. (Az Uj Kelet tud.) Az Adeverulban V. Munteanu, a lap erdélyi szerkesztője, feltűnő érdekeségű cikkben számol be arról a különös esetről, ami a „Szovjetbarátok társasága“ kolozsvári szervezetével történt. Miután Románia és a Szovjet között helyreállt a diplomáciai kapcsolat, Kolozsváron is megalakult „Az URSS barátai“, éppen azon a napon, amikor Bukarestben, az ilfovi törvényeseken száz intellektuel aláírta az egyesület jogi személyiségének elismerésére irányuló kérelmet. Ugy Bukarestben, mint Kolozsváron sok intellektuel lépett be az URSS barátai közé, köztük számos egyetemi docens és asszisztens, akiket elsősorban a szovjetországi irodalmi, művészi és tudományos tevékenység érdekelt, melyet az egész világon érdeklődéssel figyelnek.

A kolozsvári egyetemen ezzel kapcsolatban különös eset történt. Őt asszisztens, akik beiratkoztak az URSS barátjainak ligájába, beidéztek a rektorátushoz és kijelentették előttük, hogy amennyiben nem lépnek ki az egyesületből azonnal el-

vesztik állásaikat. Egy még kivőbb eset történt T. Bugnariu középiskolai tanárral, akinek csak annyi köze van az egyetemhez, hogy édesapja az Avram Iancu diákok otthon alkalmazottja. A rektorátus maga elé citálta Bugnariu édesapját és parancsba adta: ha az öregur nem fékezi meg a fiát, azonnal elbocsátják állásából. A rektorátus emellett a sziguranca közreműködését is kérte és házkutatást tartott Bugnariunál, ahol elkobozta Marx „A gazdaságpolitika kritikája“ c. munkáját és Bernhard Shaw „The three unpleasant plays“, c. könyvét.

A cikkirő felhívja a figyelmet arra, hogy Bernhard Shaw könyvének, mint forradalmi írásnak elkobozása már gunyos megjegyzések kíséretében napvilágot látott külföldi lapokban.

— Ujra emelkedett a svájci jegybank aranykészlete. Bernből jelentik: A svájci jegybank aranykészlete a legutóbbi jelentés közzététele óta eltelt egy hét alatt további 3 millió frank értékű arannyal 1909,8 millió frank értékűre emelkedett. A bankjegyek arany- és devizafedezete 95,50 százalékos.

Nem félünk a farkas ordítól HIDEGTŐL

ha a ZEPHIR-rel lütnék

10 kilogram fával fűt 24 órán egy normál szobát

Gyártja: Szántó Dezső és Fia, Oradea

Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket. Képviselet: Barzel vaskereskedés Cluj, Piața Mihai Viteazul 13.

Felmentették Siancu kapitányt

Siancu nem bűnös Tischler Mór meggyilkolásában — állapította meg az esküdtszék verdiktje. Az ügyész szerint, nem lehet nemzeti ügynek tekinteni a gyilkosságot

Bucuresti-Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tud.) Pénteken este a késő esti órákban fejezték be a tanúhallgatásokat Siancu Emil kapitány gyilkossági perében. Utolsónak Goga Octaviánt hallgatták ki az esküdtszék és ezzel a bizonyítási eljárás be is fejeződött. A magánvadás fontos tanuit távollétük miatt nem hallgathatták ki az esküdtszék.

A vádbeszédre került ezután sor. Az ügyész azt fejtegette, hogy a Siancu által elkövetett gyilkosságot nem lehet nemzeti ügynek tekinteni. Siancu indulatos, ideges ember, aki már több embert fenyegetett meg halállal, többek között feleségét is. Siancu tettét nem lehet olyképpen felfogni, hogy ez a móctömegek nyomorának és elkeseredésének spontán megnyilvánulása volt, hanem kizárólag csak egyéni gesztusnak tekinthető és ezt a törvény teljes szigorával kell megbüntetni.

A magánvadás ügyvédei és a védelem tar-

tották meg beszédeiket. Főleggy tartottak a perbeszédnek, amikor már a termet zsúfolásig megtöltötte az érdeklődő közönség és az épület előtt is csoportosan vártak az ítéletet. Az esküdtszék éjjel egy órákor hozta meg verdiktjét. A feltett kérdésre: *bűnös-e Siancu Emil kapitány Tischler Mór meggyilkolásában?*

az esküdtszék nemmel válaszolt

és ezzel felmentette Siancut a vád és annak következményei alól.

Az ítélet a késő éjszakai órákban elterjedt már Bukarestben. Erdélyben óriási megdöbbenést váltott ki ez a verdikt, ahol a Tischler-ügy és az ebben a kérdésben másfél évtized óta folytatott lelkiismeretlen demagógia jólismert a közönség előtt. Az erdélyi közélet országsszerte ismert jóváhagyó alakjának meggyilkolásáért tehát senkit nem büntetett a bukaresti esküdtszék...

Egyetlen állam ellen sem emel konkrét vádat Jugoszláviának a Népszövetséghez terjesztendő memoranduma

Kedden közlik a nyilvánossággal a memorandum szövegét. A népszövetségi tanács foglalkozni fog a marseillei merénnyel

Magyarország is kérni fogja, hogy a Népszövetség foglalkozzék a marseillei merénnyel?

Genf, november 17. Jugoszlávia emlékiratot intéz a népszövetségi tanácshoz a marseillei bünténytel kapcsolatban, amelyet előreláthatólag már kedden közölni fognak a nyilvánossággal. Jólinformált helyről származó közlések szerint a memorandum, amelyet Párizsban Laval előtt ismertettek, egyik állam ellen sem emel vádat, mérséklet hatja át s nem fog bonyodalmat okozni. Genfben arról is vannak hírek, hogy a Genf felé utban lévő Jelfics kész tervezetet is készült a tanács elé terjeszteni olyan szerv felállítására érdekében, amely a jövőben a marseilleihez hasonló merényleteket megakadályozni lesz hivatott.

Francia politikai körökben az a vélemény alakult, hogy a kisanant, demarsa rendkívül fontoságu lesz és Franciaországgal való teljes egyetértésben készítik el. Nem fognak vádat emelni egyetlen ország ellen sem, hanem általános jellegű kérdésszerű lesz benne szó, a terrorizmus elfojtásáról, ami az utóbbi időben nehány államban rendkívüli tért nyert. Lehetséges hogy egyezményt kötnek olyan intézkedések megtételére, amelyek hivatva lesznek megakadályozni hasonló véres tettek megtörténtét, mint a marseillei volt. Ebben az esetben hír szerint Olaszország is csatlakozni fog a demarshoz. Állítólag a jelen ülésszakban a demars által felvetett ügyet csak egész röviden fogják megtárgyalni és a határozatokat a januári ülésszakban hozzák meg. Hogyha a demars, amelyet Jugoszlávia kezdeményezett általánosságban fog mozogni anélkül, hogy egy államot is megtámadna, úgy francia politikai körök szerint a demars óriási szolgálatot

tenne az európai rendnek és a békének.

A Népszövetséghez közelálló körök biztosra veszik, hogy a tanács napirendjén szerepelni fog a marseillei merénnyel ügye is. Azt hiszik, hogy ebben az ügyben nemcsak Jugoszlávia, hanem a kisanant maga is demarst fog intézni, sőt Magyarország is kérni fogja az ügy napirendre tűzését.

A Reuter távirati iroda Belgrádból arról értesül, hogy Olaszországról a jugoszláv emlékirat nem tesz említést és Jelfics annak megindokolásakor sem készül olaszellenes támadásra.

A jugoszláv követ Lavalnál

Párizs, november 17. Laval fogadta Fotics jugoszláv helyettes külügyminisztert, aki Spalakovics követ kíséretében jelent meg a külügyminiszternél. Az estilapok értesülései szerint az eszmecsere azon beadványtervezet körül folyt, amelyet jugoszláv részről a népszövetségi tanács elé kívánnak terjeszteni a terrorizmus szervezeteinek működésének általános kiküszöbölése érdekében.

Az angol sajtó aggódik a jugoszláv lépés miatt

London, november 17. A Daily Telegraph értesülései szerint Jugoszlávia azt hiszi, hogy a horvát emigránsok működése nemcsak Magyarországra és Ausztriára, hanem Olaszországra nézve is kinos bizonyítékokkal szolgálhat.

Ezzel kapcsolatban legtöbb angol lap az aggodalom hangján közli a Népszövetség előtti jugoszláv lépés megtételére vonatkozó híreket.

Genfi jelentés szerint még nem tudni

IZMAI ÉS IDEGEI ERŐSÍTÉSÉRE

„használjon rendszeresen

OVOMALTINET!

OVOMALTINE kellemes, üdítő íze miatt minden beteg és egészséges ember kedvelt tápszere.

OVOMALTINE megrövidíti a lábadozást és ezzel a betegség idejét: vissza szerzi a munkaképességet.

Szedjen reggel és délután 2-3 kávéskanál Ovomaltinet meleg tejben feloldva.

OVOMALTINE ne hiányozzon egyetlen háziartásból sem!

Árck: 50.— lei
98.— „
175.— „
320.— „

OVOMALTINE

A Dr. Wander üzemek készítménye

biztosan, hogy a mostani rendkívüli tanács ülés fogja-e tárgyalni a marseillei büntény ügyében előterjesztendő emlékiratot, vagy a januári.

Genfben hírek vannak arról, hogy Magyarország is beadvánnyal kíván fordulni a Népszövetséghez, amelyben a maga részéről is kívánatosnak tartja, hogy a marseillei merénnyel a Népszövetség is foglalkozzék.

Párizs, november 17. A szenátus külügyi bizottságában szóvá teték a marseillei merénnyel kapcsolatos francia rendőrségi mulasztásokat. Béanger, a bizottság el-

nőke a külügyminisztériumot is hibáztatta az ügyvel kapcsolatban. Laval válaszában megvédte a külügyminisztérium tevékenységét.

Csak januárban

London, november 17. A déli lapok belgrádi jelentést közölnek, mely szerint a marseillei merénnyel ügyében elkészített emlékiratot november 22-én nyújtják be a népszövetségi főtitkárságának. Belgrádban is számolnak azzal, hogy a tanács a memorandumot csak januárban fogja le-
tárgyalni.

A csernovici zsidó városi színház bucsuelőadásai

Cluj-Kolozsvár, november 21. Az egyre fokozódó siker jegyében vendégszereplő csernovici zsidó városi színház vasárnap és hétfőn tartja meg bucsuelőadásait. A társulat egész vendégszereplését a kolozsvári zsidó társadalom példátlan szeretete és lelkesedése kísérte. A magyar színház pénztárai olyan ostromnak voltak kitéve, mely a legboldogabb színházi konjunkturákra emlékeztetett és csak a legnagyobb művészi események kísérő jelensége volt.

A bucsuelőadások keretében vasárnap délután 5 órákor mélyen leszállított helyárrakkal a Die Rebezen című operettet, míg vasárnap este 9 órákor a Harz was beigt című nagyszerű daljáték előadását ismétlik meg. A hétfő esti bucsuelőadás alkal-

mával a Chasendl című operettet mutatja be a kitűnő csernovici együttes, amelyben Sydi Thalnak felülmulhatatlan nadrágos szerepe van.

A bucsuelőadások iránt máris óriási érdeklődés nyilvánul meg.

Mezőgazdasági szeszgyárosok!

Szeszgyári kvótájukat azonnal megvesszük és leggyorsabban lebonyolítjuk. Ajánlatokat Rudolf Mosse hirdetőirodába Oradea, Bul. Regele Ferdinand 13. „337” jelgére kérünk.

Bibi Dumitrescu

a cluji Román Opera baritonistája
kedden október 20-án este 10 órákor
tartsa koncertjét az „U” klubban
Str. Memorandului 1.

A ZSIDO ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

A zsidó zene

Minden nép lelkiülete, szenvedései, multja nemcsak költészetében, de zenéjében is viszsza tükröződik. Az átírt rossz, vagy jó idők nyomot hagynak mind a nép, — mind a műdalokban. Vannak népek, melyeknek zene-költészeté azt mutatja, hogy sok, sok viszonytárgy és szenvedés mentek keresztül. Fájdalmasak és szomorúak ezek a melódiák. Ilyen zenéje van a zsidó népnek is. Történelmünk kezdete már a szenvedések és megpróbáltatások kezdete volt. Az egyiptomi rab szolgálat hosszú éveit ősünk nem igen énekeltek, ha ismertek is melódiákat, ezeket valószínűleg az egyiptomiaktól tanulhatták, kik vallási szertartásaikat énekelve tartották a zenének is műkedvelői lehettek.

Az isteni csodatettek, az Egyiptomból való kivonulás, az isteni segédelmével való hála-énekeket lelkesítette őseinket. S mint a Tórában olvassuk, Mirjám, Mózes nőtestvére, a Vörös tengeren való szerencsés átkelés után, hálaéneket zengett az Örökkévalónak. A pusztai vándorlás alatti csodatettek, az Isten fogalmának közelebbi megismerése mind, mint éltető kedv és bizalom löpödztek be a csüggedt zsidó lelkekbe. És felhangzottak az első énekek, a hála és köszönet dalai, az Istenbe vetett bizalom dalai: költészetünk és zeneirodalmunk első termékei. Később pedig a Szentföldön, midőn már önálló állami életet éltünk, papjaink is énekelve imádkoztak a Templomban és énekelve mutatták be az áldozatokat. Dávid, a nagy zsoltáros hálaéneket zengett az Urnak, s régi könyveink sokszor tesznek említést arról, hogy őseink daloltak. Daloltak Isten dicsőítésére és szomorúan hangzottak a sírások, midőn bánat szállott Izraélre.

Amint látjuk tehát, ókori zenekultuszunk vallási életünkkel van szorosan egybekapcsolva. Hogy hogyan hangzottak ezek a melódiák, azt sajnos nem tudhatjuk, csak sejtjük. A zenének még nem voltak akkoriban írott jegyei s számunkra csak a szöveget őrizték meg írott hagyományaink. Ezek a dalok inkább közvetlen, minden forma és szerkesztés nélkül, szívből jövő, őszinte naivi társról és hitről tanuskodó énekek voltak, melyeket csak a hívő tud zengeni ahhoz, akit maga felett tud. Talán inkább az áhítatoság emelésére énekeltek, mintsem magukat, vagy másokat akartak gyönyörködtetni velük. A környező népektől is hallhattak énekeket, melyek természetesen nem voltak rájuk hatás nélkül és ha nem is vették át az idegen kultúrát, nyomokat mégis hagyott rajtuk. A mi őseinknek is olyan vonatott, nyújtott melódiák lehettek, mint a többi keleti népeknek, melyet legtisztábban talán az arab zene s vallási ének őrzött meg, s melyekre a chaszid dalok emlékeztetnek.

Sok őszinteség, érzelem és bánatosság jellemzi ezeket a kissé nyers rapszódikus és forma nélküli dalokat. Ezt a keleti zenekultúrát vitték magukkal őseink a száműzetésbe, midőn szétszórtak a szélrózsa minden irányában. És itt az új környezetben sem nyílt alkalmuk arra, hogy vidámabb énekeket zengjenek. Az új környezet, a maga idegen szokásaival és kultúrájával és elsősorban a gyűlölet, mely körülvette, egyuttal vissza is térítette őket saját magukhoz. A zsidó csak kenyeret ment keresni a ghetton kívül s azután visszatért családjához. Nem is maradhatott hát a magánál és dalolta síró-ívó dalait, melyek között csak igen kevés nem templomi dal volt.

A zsidó zenekultúra nem sokat fejlődött tehát ezekben az időkben. Minden zsidó közösség kulturcentruma tulajdonképpen a zsinagóga volt. Ide jártak imádkozni, naponként és ünnepekkor, itt hallgatták az ösöktől örök lett, az ó hazából magukkal hozott melódiákat, melyek apáról fiúra szálltak. Természetesen a dalok nem szálltak át hamisítatlan eredetiségükben egyik nemzedékről a másikra, e dallamok a sok évszázadon keresztül kissé elütöttek eredetijüktől... Voltak olyanok is, akik szándékosan változtattak rajtuk: a kántorok. A szoros együttetés a hitközségekben és az istentiszteletek szorgalmas látogatása kivánatosá tették, hogy valamelyik kellemesebb hangú hívő imádkozzék elő. Ez az előimádkozói tisztség később hivatássá vált és már a középkorban több neves kántor működött. Ezek a kántorok természetesen igyekeztek hivatásuknak minél inkább megfelelően, szép és tetszősebb for-

mában előadni az ősi imákat. Ez pedig nem volt valami könnyű dolog. A hitközségek ugyanis mereven ragaszkodtak az öröklött melódiákhoz és nem szívesen vették a reformáló törekvéseket. Ezek a régi imaformák inkább recitativumok voltak, mint pl. ma a Jiszgadal a konzervatívabb hitközségekben. Az ilyen recitativumokat dallamossá tenni eléggé nehéz volt. Lassanként azután az imák egyes részeit már énekelve mondták és egy-egy ilyen jobban sikerült kompozíció elkerült a másik hitközséghez és onnan tovább.

A dalszerző kántorok nem tudták magukat egészen kivonni a környezet és a nép kultúrájának hatása alól, amelynek körében éltek. Így azután a német hitközségek tradícionális dalai egészen mások, mint a spanyol hitközségek. A hitközségekben pedig már egészen polgárjogot nyert az egyházi dal, mely az istentiszteletnek rendezettséget és az imáknak formát adott.

Mindezek ellenére a kompozíciók még korántsem voltak olyanok, hogy azok függetlenek lettek volna az ősi dallamok rapszódikuságától és tipikusan keleti ízűtől. Csak ké-

sőbb, amikor már a szabadság szelei kezdtek fujdogálni s a ghetto falai közé is szabadabb levegő áramlott, akkor kezdtek hosszú és heves harcok között a zsidó istentisztelet reformját propagálni és ezzel együtt a már formájában elavult és idejét mult templomi dalokat is jónak látták modernebb szerzeményekkel felcserélni. Most látták, csak, hogy a költőien szép szövegű imák és zsoltárok mily művészi munkára tudják serkenteni az egyházi zeneszerzőket: Sulzer, Levandovskij és a többiek mesteri kézzel oldották meg feladataikat. Mély zsidó lélekkel, melyhez még a művész megérzése is járult, mesterien átérző és azt művésziösen aláfestő zenét írtak. Az istentiszteletek az ő szerzeményeik által művészi magaslatra emelkedtek s utánuk még egész sora következett a kisebb-nagyobb, konzervatívabb és modernebb egyházi zeneszerzőknek.

Sulzer muzsikáján erősen érzik Bach hatását, kitől különösen zenéjének fenségességét vette át. A régi recitativumok drámai felépítését is mesteri kézzel, bár kissé idegen behatás alatt ültette át modern formába.

E korban már nemcsak zsidó zenével foglalkozó zsidó szerzőket találunk, de találunk világi zenét művelő zsidó komponistákat is, kiknek munkáján erősen érezhető a zsidó hatás. Mendelsóhn, Halevy, Goldmark, Mayerbeer stb. muzsikája, ha nem is tisztán zsidó,

de mindenesetre zsidó szelleműtől van áthatva. Különösen Goldmark, a zeneileg műveit keszthelyi kántornak a fia Sába királynője c. operája majdnem tisztán zsidó motívumokon épül fel. Velük és műveikkel azonban külön kell foglalkozni.

A nemzeti otthon újbóli birtokbavételének eszméje új korszakot nyitott meg a zsidó zene történetében is. Mig eddig a zsidó zene főjellemzői a könnyörgő, bánatos motívumok voltak, addig ez a zene valami egészen újat ad. Ez nem a félt és megalázkodó, megremült zsidó imája. Ez a zene az új önértés és öntudatos, jogait megvédő, a becsületes munkára mindég kész, elszánt és kitartó zsidó dala. Tele elszántsággal, de mégis átszóve finom motívumokkal. Fájdalommal a mult és a jelen miatt, de felcsattanó crescendoval a jövő reménységéért. A munka és a jövő bizalma cseng ki a chaluç-dalokból.

A zsidó zene tulajdonképpen most még csecsemőkorát éli, de máris oly erővel indul, hogy pár év múlva külön fejezetet fog képezni a népek történetében. És ha majd a héber opera az óstiszta zsidó zene motívumait fogja árasztani a galutórszágok felé, be sem látható, hogy mennyi elvesztett lelket fog majd a zene szóltan nyelve visszatéríteni népünkhez.

Előadta a Young-Wizo 1934 jan. 28-i kulturestéjén. Pollák Margit

Mire várunk?

Irtá: WINDHOLZ TERRY

Várjuk, hogy jöjjön az égből nagy csodákkal,
Arany felhőn ülve, bíborló paláttal?
Várjuk, hogy szavára nyíljon föld és tenger
S változzan meg egyszerre sok millió ember?

Mire várunk?

Mikor túl messzi tengeren,
Csodás város épült homokrengetegen,
Város virul fent a kopár szikla ormán,
Narancsliget nyílik száraz forró pusztán,
Forrás fakadt, ott is hol nem teremt még élet,
Acélos lett karja egy sápadt beteg népnek,
Hajlott háta cédrus, arca naptól égett,
Dalolva turja azt a drága földet,
Melyre annyi ezer éves száműzetés után,
Büszkén mondhatja e szót: HAZÁM!

Ha z a, hol nem vagy már pária,
Hol nem ér utol pogrom s hitleri csorda
Hol honpolgár vagy, nem csak zsidó, s ha dolgozol keményen,
Tudod; egy új világot, a jövőt építéd serényen.
S épül a hon...

Alljunk meg egy percre, kutatva lelkiünk mélyét...

Nem halljátok, hogy zene száll?
Mire várunk, hisz itt van, megjött már!
Megjött már, ő adta kezünkbe a kaput,
Munkánkra, Cionra, Jehova áldását!
Itt van már közöttünk, hát nem veszitek észre?
Szétszórt beteg törzsünket hogyan szedi össze?
Nem látjátok a csodát?! miként kel életre,
Ősapánk eltemetett, busongó szép nyelve?
Ujra éled hitünk, bizalmunk, reményünk.
Feltámadunk! Ujra nagy lesz a mi népünk!
Csak munkára fel, bátorság, kitartás,
Nem érzitek, nem... hogy megjött a MESSIAS!

WIZO-HIREK

— Beszámoló a gherlai Wizo helyi csoport 1934—35. évi szezonnyitó gyűléséről. Szép számú közönség érdeklődése mellett tartotta a gherlai Wizo helyi csoport ez évi szezonnyitó gyűlését, amely egy teasteályi keretében zajlott le a Korona-szálló termében. Weinberger Nándorné a központ kiküldöttje dr. Leo Pinskerről és híres művéről az Autó-emancipációról tartott magas színvonalú előadást és ezzel kapcsolatosan a cionizmus fejlődését ismertette. Ugyanakkor felhívta a jelenlevőket az aktív cionista munkára. Goldstein Adolfné a helyi csoport elnöknője szívélyes szavakkal köszönte meg a nívós előadást. Dr. Vajda Jenő titkár beszámolójában ismertette a Wizo mult évi működését, amelyből kitűnik, hogy a mult évben négy gyűlést tartottak, teát pedig a következő háziasszonyok adták: Goldstein Adolfné, Rosenfeld Jó-

zsefné, Hirsch Hermanné, Klein Mórné, Schnabel Elekne. Tehát megváltotta 16 tag. A tagok jelenlegi létszáma 42. A teákon a tagok, valamint a cluji körzet által kiküldött vendégek tartottak zsidótárgyu cionista irányú előadásokat, továbbá a tagok egyrésze héber kurzust is hallgatott. A Keren Hajesod akcióban a csoport aktív részt vett és nagyban hozzájárult az akció sikeréhez. A Keren Kajemet javára külön tehát is rendezett Salamon Sándorné, valamint nagyban hozzájárult a csoport az Ussiskin akció sikeres lefolytatásához. Jelenleg vállalja a rendszeres perselygyűjtést és erre a célra külön KK delegátust jelölt ki. Beterjeszti a következő zárószámadást: Bevételek: teákból 1699, tagdíjakból 3231, rendezv. 150, összes bevételek: 5090 lej. Kiadások: Temesvári központnak 3000, a KH 300, KK 220, könyv és folyóirat 280, ink. jutalék 470, portó, nyomtatvány 249 összes kiadások 4519 lej. Készpénz egyenleg 561 lej. A gyűlés ezután az új tisztikart választotta meg: Elnöknő Goldstein Adolfné, pénz-

tárnoknő Sinberger Gézané, jegyző Lampel Jenőné, KK biztos Salamon Sándorné, elnökök Herskovits Benjáminné, Sándor Gézané. Az ujonnan megválasztott elnökön vázolja a jövő évi programját, tehát kssék ősz sze felolvasásokkal, revükkal, minden héten gyűlés tartassék, héber és angol kurzusokkal, továbbá vonják be és szervezzék meg a leányokat is és mindazokat, akik eddig még nem vettek aktív részt az egyesület vezetéseben.

A kolozsvári Wizo hírei. Jólsikerült teadélután rendezett, folyó hó 13-án a kolozsvári Wizocsoport a Salom Klub helyiségében. A teadélután keretében Bihari Árpád „Gyermeknevelés a szülői házban” címmel tartott nagy érdeklődéssel várt előadást. Bihari Árpád, az ismert pedagógus, ezzel az előadásával egy nagyobb előadás ciklust nyitott meg. Az előadás ciklus fel fogja ölelni a modern gyermeknevelés összes problémáit és külön előadás keretében fogja tárgyalni a zsidó gyermek pszichológiai alapokon való nevelését.

A temesvári Wizo Konyhaművészeti Kiállítás a legnagyobb és legszebb kiállítások közé tartozik ebben a csoportban. Ugy a cégek, mint a művészi izléssel összeállított házi asszonyi remek művek — egészen kiváló izlésről tesznek tanúságot. A lelkes vezetőség minden tekintetben farradhatatlanul működött és nem hiába, mert Temesvár nagy közönsége állandóan a legnagyobb csoportokban és lelkesedéssel juttatta elismerését érvényre. Gondoskodtak a torták kisorsolásáról és esti, sőt délutáni kellemes teáról is. Mint minden Wizo megmozdulás, ez is a legnagyobb erkölcsi és anyagi sikert jelentette a temesvári Wizo agilis hölgytagjainak. Mig a részletes beszámoló előtt meg kell említeni dr. Roth Dezsőné országos elnököt, Reiter Lunka, dr. Nobelnét, dr. Handlerné, dr. Rosenascuné Wizo vezetőnőket, akik valóban igaz munkát végeztek, amikor a ma már kihalóbanl évő tehetségeknek utat nyitottak.

A szatmári Wizo hírei. — A szezon megkezdése óta hetenként megtartjuk teadélutánjainkat, melyek mindegyikét érdekes előadások, felolvasások teszik változatossá. — Kertész Ferencné teadélutánján dr. Fáy Béláné ismertette az eddig elért erkölcsi és anyagi eredményeket, majd Markovits Elek tartott gyönyörű, a hallgatóságot magával ragadó előadást Thomas Mann: „Jakob” című művéről. Megérdemelt lelkes tapsokat kapott. — Dr. Fényes Lajosné teadélutánján dr. Schwartz Lajosné tartott revüt, mig Grünfeld Henrikné jólsikerül teáján dr. Jordán Viktorné tartott nagyszabású előadást az asszimilációról és cionizmusról. — Havas Emilné teadélutánján Rosenfeld Mártonné tartott rendkívül érdekes, élvezetes előadást Herzl Tivadarról. — Minden teadélután újabb bizonyítékát adja annak, hogy hölgyeink érdeklődését mennyire felkeltette a cionizmus és a zsidóirodalom iránt a Wizo.

Talmudi legendák

A VILÁGMINDENSÉG ALAPJAI

Mielőtt a dolgok lettek volna, csak Isten volt és az ő neve. Az isteni szellem megparancsolta, hogy teremtessek meg a világmindenséget. De az isteni szellem előtt a világmindenség mindig összeomlott és visszatért a chaoszba. Olyan volt, mint egy nagy palota, amelyet haladók építettek és amelynek hiányoznak az alapjai. Ekkor Isten megteremtette a bünbánatot — és a világmindenség szilárdan áll.

AZ EMBERI MELTÓSÁG

A héber rabszolgának, aki beleegyezett abba, hogy felszabadulása után, tehát hét évvel is tovább szolgáljon, át kellett furni a fülét beleegyezésének jeléül.

Mire ez a kínzás és miért éppen a fülén? Rabbi Jochanan ben Zakkaj mondja: Így szólt az Isten: Az az ember a Szináj hegyén kinyilatkoztatott ígétet hallotta a fülével, amikor azt mondottam, hogy Izrael fiai az én szolgálaim és nem szolgálak szolgálai és mégis beleegyeznek abba, hogy emberek szolgálja legyen az olyan fület át kell furni.

GYERMEKTELEN HALAL

A proféta mondja: Sirassatok meg azt, aki elmegy és soha sem tér vissza hazájába. Rab Jehuda így értelmezte ezeket a szavakat: Sirassatok meg azt, aki gyermekek nélkül hal meg és senkit sem hagy maga után abban az országban, ahol született.

Rabbi Jósua egyetlen más gyászolót sem keresett fel, hogy megvigasztalja, csak olyanokat, akik gyermektelenül elhunyt halottjukat siratták. Szerinte az ilyen ember igazán siratni való és elárvult háza a gyász igazi képét mutatja.

A MUNKA MEGBECSÜLÉSE

Az, aki munkájából él, nagyobb annál, aki kényszerből féli Istenet.

Az ember arra született, hogy dolgozzék. Ugyanugy ahogy minden apának kötelessége beavatni fiát a törvényekbe, mesterség-re is kell taníttatni.

A MESSIASI IDŐK

Tíz dolog fogja megkülönböztetni a messiási időköt a mi napjainktól. A nap százszorta fényesebben fog sütni, Jeruzsálemben szakadatlanul patakzni fog a tiszta víz, amely az egészség és erő forrása lesz mindenek számára. Az ültetvények ezerszeres gyümölcsöt hoznak majd, a világ összes romjai ismét felépülnek, Jeruzsálem is újjáépül ragyogó zafirkövekből, béke lesz a vadállatok között, egyetértés lesz minden élő ember és Izrael között, nem lesz több sóhaj és nem lesz több könny a világon, megszűnik a halál és általában lesz az öröm.

PÉLDÁZAT AZ ELHAGYOTT KIRÁLYNŐRŐL

Egy királynő sóhajtozva él várában a lányával. A királyi család elhagyta. A vejei aztán vissza térnek. A lányai örülnek, de a királynő tovább zokog. Visszatérnek a fiai. A menyei örülnek, de a királynő most is csak sóhajtozik. Végre visszatér a férje és a királynő megittasul a boldogságtól.

A jövőben így fog Jeruzsálem zokogni, ha hírét hallja hazatért fiainak; arra a hírre, hogy lányai is visszatértek, még mindig sóhajtozni fog. Csak akkor lesz tökéletes az örömjongása, ha Isten uralmát fogják neki hirdetni.

Remélijetek a jövőben

Porba omlott a Templom, porba Jeruzsálem, romhalmazzá lett a szent föld és Jiszráél üldözve, meggyötörve. Erős jajszó csendült alá az égből: „Óh, hová lett az én szent hajlékom? Hová lettek én gyermekeim? Hoi vagyok én papjaim? Hová lettek az én barátaim? Óh, hogy hiába harsogott az én intő profétái szavam, ti csak kitarítottatok a bűneitekben. Óh, Jirmijah, Jirmijah! Itt egy apa akinek fia az éppen most eljegyzett mátkájának karjai között hal meg hirtelein. Fredj, hirdesd meg a keserves hirt a halott ósapáknak. Ók tudnak sirni és tudnak könyörögni.”

Es a szegény Jirmijah proféta sóhajtozva bolyong a Jordán partján és hangja száll az ósátyák sirja felé, úgy kiáltja:

— Óh atyák, óh atyák! Keljetez föl síroktól, jelenjenek meg az Ur színe előtt, ideje jött az imádkozásnak és a sirásnak.

Es az ósátyák feltörnek a sírjukat és ijedten kiáltják:

— Jirmijah, milyen gonosz hirt hozol te nekünk?

Es a fájdalom a proféta torkába szorítja

a szót és a proféta sóhajtozva folytatja bolyongását s hirtelen megáll és kiált:

— Óh. Amram fia, Móse, kelj föl a síróból és jelenj meg az Ur előtt.

Es Móse ijedten válaszol:

— Milyen gonosz hirt hozol te nekem?

Es a szegény proféta olvad a könnyben és nem válaszol.

Lelkében rémülettel, röpül Móse az angyalokhoz és szól:

— Ki az, aki keres itt engem? Milyen nagy szerencsétlenség történt a földön?

Es az angyalok válaszolnak:

— Óh, te szerencsétlen, hát nem tudod, hogy a Templom porrá égett és Jiszráél elűzve, meggyötörve?

Ekkor fájdalommal kiáltás tör ki Móseből, tudatja a hirt az ósátyákkal és az ósátyák sóhajtoznak és sirnak.

Es mindnyájan gyászolva ülnek a Templom hamujában, síróan panaszkodnak és az ég látja azt a gyötrelmes színjátékot és gyászszalagot fűdi magát.

Ekkor Abraham, könnyes szemmel és fejét hamuval beszórva, megjelenik az Ur előtt és szól:

— Óh, miért tartogattál az én gyermekeimnek ilyen gyalázatot és ilyen szorongatást?

Es Abraham láttára és panaszó szavára az angyalok is szomorúan és hosszú sorba állanak és mondják:

Az aradi WIZO négy heti munkája

A Wizo első előadását Giszkalay János tartotta „A szatira a Bibliában” címmel. Az „Akiba” szerzője a nagyszámú közönség előtt fejtegette mondanivalóját a töle megadott alapoossággal. A halgatóság lelkesen megtapsolta az író komoly tanulmányokon nyugvó és költészettel fűszerezett előadását.

A második kulturelőadáson Reiter Lunka beszélt Palesztináról, a cionista munka jelentőségéről, az alapok fontosságáról és a zsidó nök ernyedetlen munkájáról. Reiter Lunka központi titkárnő már többször volt Aradon de még sohasem hallgatták olyan lelkesülten mint most, amikor személyes tapasztalatai nyomán számolt be a látottakról.

A Wizo harmadik előadója Chilevitz Hermann volt, aki a „Zsidókérdés a modern eszméramlatok tükrében” címen tartott előadást, Chilevitz Hermann fejtegetéseit nagy érdeklődéssel hallgatta a Wizo közönsége, amiódon az autoemancipáció, a nacionalizmus

— Uram, Uram! A házadhoz vezető utalpusztultak, az a szövetség, amit Abrahamnak esküdött, meg van szegve; pedig Abraham az, aki elsőnek hirdette meg a te nevedet és megalapította a birodalmadat a földön. Te pedig elátkoztad Ciont, a te áldott, szerett városodat.

Es Abraham hozzátette:

— Hiszen ez az az ország, ahol én kész voltam az én fiam vérét ontani — és most az én fiam azok, akik elűzve, megkínözva, horzalmos üldöztetéseknek odadobva bolyonganak a földön.

Es hang hallatszott a halhatatlan trónusról és beszélt így:

— A te fiad bünözök, megszegték a törvényt. Jöjjen a törvény és tegyen maga tanuságot ellenük.

Es a törvény megjelenik a halhatatlan trónus előtt.

— Leányom, leányom! Emlékezz rá, hogy a föld minden nemzetei visszautasítottak téged és csak az én fiam fogadtak el. Hát tudnál-e mostan, a fájdalom napjaiban tanuságot tenni ellenük?

Es a törvény elmúl. De isten szól:

— Jöjjenek maguk, a szent Irás betűi egyenként és tegyenek tanuságot a fiad ellen.

Kilép az Alef, de Abraham feléje kiált:

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

— Tevéled kezdődik az ige, amelyet Isten a Szináj hegyéről hirdetett meg és az, hogy egyetlen: Echad. Ezt a szót az egész világ visszautasította és csak az én fiam fogadták magukat. Es te tanuságot jössz tenni ellenük?

Es az Alef hallgat.

Eloáll a Bét, de Abraham feléje kiált:

— Leányom, tevéled kezdődik az a szent Irás, amelyet egyedül csak az én fiam fogadtak tiszteletbe. Es te tanuságot tudnál tenni ellenük?

Es a Bét hallgat és halgatnak mind a szent betűk. Es Abraham tovább beszél:

— Óh én Istenem, emlékezz arra a napra... én magam kötöttem szoros kötelekbe a fiamat: én magam fektettem az oltárra; én magam emeltem a vasat feje fölé...

Es Izsák kiált:

— Apám parancsára meghajtottam a fejem és odanyújtottam kezem a köteleknek és nyújtottam nyakam a kés alá...

Es Jákob kiált:

— Kemény szenvedéseket kellett megszenvednem Lábán házában és amikor Eszav fejegetett, félelem nélkül szálltam szembe a halállal a gyermekeim életéért és gyötörtetem és kínlóttam őket; és szívem szeretével neveltem föl őket, mint a madár a fiókáit. Es most ezek az én fiam, akikért annyit gyötörtöttem, a kard áldozatai lettek, mint a bárányok, akiket a vágóhídra terelnek...

Es Móse így imádkozott:

Uram! A te parancsodra negyven évig voltam hűséges vezetője és atyja ennek a népnek; negyven évig bolyongtam, mint egy páripa, vélők a sivatagban és a szent föld küszöbén engedelmesen lettem halandó porhüvelyem...

De hirtelen egy hang csendült és szavak szóltak:

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; reméljete a jövőben!

Isten ítélete meg nem másítható; remélj

HIREK

Mihail Eminescu

A múlt század hetvenes éveinek legnagyobb román lírikusa Mihail Eminescu. Költő, aki föléreztette magában nemzeté lelkületét, vágyait és fájdalmát, de egyúttal a haladásnak is hatalmas egyénisége, sajátos varázssal, amelynek eszméisége és hangulata kihatott a működése idejét követő évtizedekre. Költő, akinek sok verse ma is himnuszosan főlemel, elmélyít és termékenyít. Nagy gondolatok termelője, nagy, lángoló érzések megérzője, méltó, hogy a gondolkodó és érző emberek minél nagyobb tömegének közkincsévé váljon. Amit Ibsen és Madách drámáiban, amit Goethe Faustjában ad a tépelődő léleknek, azt Eminescu leveleiben (Scrisori) cselekszi.

A világnak forró árja feketén forr, nem ragyog. Mint az őszi falevelek hullanak le a csillagok, A holt idő elnyult testtel mozdulatlan terül szíjjel, Nem történik többé semmi, pusztá már az örök éjjel, s a nemléten minden elhull, hallgatás borul az éjre, önmagával megbékélten újra kél az örök Beke.

Magyarra Kibédi Sndor, a jeles lírikus fordította lelküismeretesen, nagy műgonddal Eminescu verseit, az Új Erdély Könyvek sorozat első köteteként. A fordító így jellemzi Eminescut:

„A mélabu, a fájó szerelem, az elfojtott fájdalom nagy lírikusa Eminescu. Verseit, minden írását friss személyi bélyeg jellemzi, a rendkívüli szellem minden világos nyomával Minden bizonyos első valódi klasszikusa a román irodalomnak”.

A kiadó, Győri Ilés István, bevezetőjében a fordító érdekes, élményes életéről is ad rövid jellemzést. Hányatott életet és lírájának bensősége sok tekintetben kongeniálissá teszi a fordítást az eredetivel. (sz.)

— Kivégeztek egy kommunistát Bulgáriában. Szófiából jelentik: Az északbulgáriai Plevnában kivégeztek egy Lazaroff nevű kommunistát, akit az állam fokozott védelméről alkotott törvény rendelkezései alapján utáltak halálra.

— Lemondott a spanyol külügyminiszter és hadügyminiszter. Madridból jelentik: Sampedro külügyminiszter és Idalgo hadügyminiszter az őket a kortezben ért sorozatos támadások miatt leköszöntek. A részleges kormányválság nem vezetett a Lerroux-kormány lemondásához.

Francia pongyola flanel	Lei 23
Dívetin flanel	Lei 25
Himalája pijama flanel	Lei 33

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— A szovjet százmillió dolláros újabb áruhitelt kap az Egyesült Államoktól. Newyorkból jelentik: A szovjet és az Egyesült Államok között folyó gazdasági tárgyalások az eredményes befejezés előtt állnak. A szovjet százmillió dolláros újabb áruhitelt kap.

— A kolozsvári Zsidókörház Egyszület szűkebbkörű vezetősége tegnap dr. Sebestyén József elnökletével ülést tartott, melynek külön jelentőséget adott az a körülmény, hogy azon első ízben jelent meg a kórház új, neves sebész-főorvosa, dr. Róth Marcell egyetemi magántanár, aki a folyó ügyek tárgyalása után előterjesztést tett a kórház továbbfejlesztése tárgyában. Dr. Roth előterjesztésében örömmel állapítja meg, hogy amit rövid itléte alatt ugy az orvosi kar szemlére és szolidaritás együttműködésére, valamint a kórház adminisztrációjára és tárgyi felszerelésére vonatkozólag tapasztalt, teljes mértékben meggyújtja őt és ezekben a tényezőkben biztosítékát látja annak, hogy a kórház további fejlődését célzó javaslatai meg fognak valósulni. A vezetőség laikus és orvos-tagjai dr. Roth orvos-tanár javaslataira adott válaszaikban, melyek a javaslatok legmészszebbmőnt honorálását helyezték kilátásba, egyben megállapították, hogy dr. Roth bekapcsolódása a kórház működésébe biztató és reményteljes ígértelet jelent.

— A háborús rémhírtérjesztők ellen. Londonból jelentik: Thomas dominiumügyi miniszter beszédet mondott, amelynek során azt hangoztatta, hogy nem kell hitelt adni a háborús rémhírtérjesztőknek. Angliának nincsenek olyan szerződéses kötelezettségei, hogy be kellene avatkozni kontinentális konfliktusokba.

— Rövid hírek mindenünnen. A wicelkai sóbányákat bezárták, mert a munkásság nem volt hajlandó hozzájárulni illetményeinek 13 százalékos csökkentéséhez. A bér-csökkentést azért akarták keresztülvinni, mert a só eladási ára is jelentősen csökkent. — Schmitz bécsi főpolgármester megnyitotta a bécsi humor száz éve elnevezésű kiállítását. A portugál partok mellett tegnap elsüllyedt egy francia lobogó alatt hajózó gőzös, amelynek csak 4 utasát sikerült megmenteni. — A Thüringiai erdőből nyugatra orkán pusztított. Fulda környékén a vihar kétezer gyümölcsfát tövestől kitépett. Több táviró és telefonvonal is szűntel a forgalom, mert táviróoszlopok is kidőttek az erős szélrohamokban. — A meggyilkolt Sándor király képevel emlékművet készítenek vetetni. — Tegnap meghalt 92 éves korában Karl von Ollinde, az ammoniakból készített mesterséges jéggyártás feltalálója, valamint a róla elnevezett cseppfolyósított levegőt gyártó gép konstruktőre. — Lebrun köztársasági elnök megnyitotta a 14-ik nemzetközi aviatikai kiállítást, amelyen több világ-hírűvé vált gép látható, így többek között az Anglia-Ausztrália távrepülőverseny győztes gépe, az az olasz hidroplán, melyen 709 kilométeres gyorsasági világrekordot sikerült elérni s az az orosz repülőgép, amellyel a Cseljuszin jég-törő hajótörőtteit a Behring tengeren jégtábláról kimenteni sikerült.

— Grigore Manea kiállítása Temesváron. Tudósítónk jelenti: Nagy érdeklődés mellett nyílt meg Temesváron Grigore Maneának, a legnagyobb élő román festőművészek egyike képek kiállítása. A nagynevű művész, aki 20 évig élt külföldön, a háború előtti német festőgeneráció nyomdokain halad. Az impresszionista iskolának kevés hivatottabb képviselője van, mint Grigore Manea, aki Temesváron kezdi meg erdélyi bemutató utját és rövidesen Kolozsvárra is ellátogat.

KÖLNIVIZ

extase

Egyfőléletes készítmény

PARFUMERIE

NORTIER

— Mit játszik a szimfonikus hangverseny kíséretében Mainardi? Már most közölhetjük azt a gazdag műsort, amelyet Mainardi, a világhírű csellóművész az Opera zenekarának szimfonikus hangversenye keretében november 19-én mint szolista előad. Mainardi koncertjét a Sziget-hez hasonló nagy érdeklődés előzi meg. A hangverseny első száma a zenekar nyitánya, ezt követi Haydn koncertje a zenekarral s Mainardi szólójával. Szólószámok: Paradies; Sicilienne; Leclair; Allegro spiritoso; Gaillard; Sonata, Largo-allegro; andante-allegro; Granados; Intermezzo; Ravel; A Habanera, Am Springbrunnen.

Holnap este Mainardi részvételével nagy szimfonikus hangverseny az Operában. Jegyek korlátozottan a színházi ügynökségnél: Főtér és Opera pénztára.

Ma vasárnap a Royal Sláger-Mozgóban

CLEOPATRA

Vasárnap az előadások d. e. 11-től kezdődnek. A d. e. 11-es és d. u. 3-órás előadásokon minden hely 22 lej.

— Duca özvegye Nagyszébenben. Nadia I. G. Duca asszony tegnap Nagyszébenben érkezett. A tragikus végű miniszterelnök özvegye D'Ormesson bukaresti francia követ felesége és Mavrocordat hercegnő kíséretében meglátogatta a város nevezetességeit, majd kirándulást tett a környékre. Duca asszony nagyszébeni tartózkodása alatt Regman vármegyei prefektus vendége volt.

Vásznak minden minőségben legolcsóbban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— Harmincemillió örökösödési per Csernovicban. Bukarestből jelentik: 1926-ban elhunyt Gregor de Goian storoinetmegyei nagybirtokos. Minthogy közvetlen örökösök nem hagytak hátra, vagyona, amely közel 30 millió lej tesz ki, unokaöccsére, Janu de Vasilcora szállott, míg a örökség adminisztrálásával az örökös apját, gróf Victor Vasilcót bízták meg. Ez ugyanis a bírósághoz intézett kérdésben kimutatta, hogy fia, Janu elmebetegségben szenved és így képtelen vagyonaának adminisztrálására. Atyjának halála után Janu de Vasilco kérte a bíróságról, hogy a nagybátyjától örököltsé vagyont adják át az ő birtokába. Orvosi bizonyítványokkal igazolta, hogy szellemi képességeinek teljes birtokában van, tehát képes arra, hogy vagyont kezelje. A storoineti törvényszék nem vette figyelembe a bukaresti orvosprofesszorok által kiállított bizonyítványokat és a csernovici ideggyógyászati klinika orvos-szakértőinek véleményére támaszkodva, vizsgáztatásitotta Janu de Vasilco gondnokság alá való feloldására vonatkozó kérését. Felbevezetés folytán az ügy a csernovici tábla elé került, amely a napokban fog ítéletet mondani.

Új önálló kereseti lehetőség nők részére! Tanítványok kiképzése a kozmetika terén a legújabb bécsi és budapesti módszer szerint, diplomás kozmetikusnő által, bécsi orvos és francia kémikusnő vezetése alatt HELENE SIMON kozmetikai intézetében Bukarest I, Calea Mosilor 83, parter scara B. Kívánatra prospektust küld és vidéki tanítványok leányotthonban való elhelyezésére nézve tanácsot ad.

— A Rothschild-család és a waterlói csata. Edmond Rothschild báró halála alkalmából megemlítették az angol lapok, hogy a báró öccs résztvett a waterlói csatában, amelyben Napoleon vereséget szenvedett. A bankár az akkori közlekedési viszonyokhoz képest rendkívül gyors tudósítói szolgálatot szervezett be a harctér és London között: postagalambok vitték a hírvivői szerepet. Az emlékeztetés csata híre rekordidő alatt érkezett meg Londonba és jelentős mértékben elősegítette a Rothschild-család pénzügyi műveleteit.

Modern ruhaszövet tiszta gyapju Lei 89
Kabátiszövet 140 cm. széles Lei 125
Szövetek nagy választékban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— Bridgeinek Szovjetországban is. A Manchester Guardian moszkvai tudósítója érdekes beszélgetést folytatott a szovjet egyik vezetőjével a kártyajátékokról. A szovjetvezető kijelentette, hogy a moszkvai intelligencia intenzíven kártyázik és különösen a bridge és a poker állnak közszeretetésben. Az orthodox kommunisták azonban szeretnék betiltani a kártyajátékokat, mert véleményük szerint ez a szórakozás kapitalista tendenciákkal van összefüggésben. A sakkjátékok viszont főleg azért favorizálja a szovjet, mert itt a játékot egyenlő félként kezdi meg.

— Három és fiamillió métermáza Ausztria idei buzatermése. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse szerint az ideai ausztriai belföldi buzatermés csaknem 3 és fél millió métermáza. Az eddigi magyarországi import egy millió 200 ezer métermáza. Mivel a belföldi szükséglet fedezésére még legalább egy millió métermázára van szükség, ezt Ausztria Jugoszláviából és Argentínából szerzi be.

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyőnekkel reggel éhgyomorra egy pohár terméskete: „Ferenc József” keserűvíz a balmozgást csakhamar megelénkíti, az emésztőcsatornában összegyűlt salakot kiüríti, a vérkeringést szabadabbá teszi és a gondolkodó-és munkaképességet emeli. Beható kórházi kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a Ferenc József víz gyomoravass szellemi munkásoknál, neurasteniás embereknél és betegeskedő asszonyoknál is rendkívül jótékony hatást fejt ki.

— Hogyan védekezhet a nő a nemi betegségek ellen címen dr. Heller József közismert kolozsvári nőgyógyász tart előadást folyó hó 20-án, kedden este 8 órakor a Szociáldemokrata Nőmunkás Szervezetben Építőmunkások Otthon, Str. Váii 7. szám alatt. Érdeklődőket szívesen lát a szervezet vezetősége.

— Fordítások bármely nyelven, beadványok, levelezés, tudományos, irodalmi, műszaki, stb. munkák (gépíktálás, másolás, szakszorosítás dr. Mandel fordítóirodában. Cluj, str. Memorandului 24.

Háziasszonyok! Háztartási alkalmazottak!

A Legújabb Magyar Szakácskönyv az eddigi 25 lej helyett csak 15 lej

Ennél kitünőbbben összeállított és árra nézve páratlanul álló szakácskönyv egyáltalán nem kapható. Tartalmaz KÉTSZAZHATVAN OLDALT és felöleli a legegyszerűbb polgári konyhától a főuri asztalokig a modern konyhaművészet összes remekét. Küldjön be postautalványon 20 LEJT (szakácskönyv 15, pótró 5 lej) „Friss Ujság Arad” címre és megkapja BERMENTVE a szakácskönyvet.

Gloth paplan Lei 300
Selyempaplan I. Lei 580
Paplanok olcsón, nagy választékban

STEA S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand 9.

— A szórakozott Moissi. Néhány hónappal ezelőtt Alexander Moissi, a nagynevű német színész kétheti tartózkodásra Párizsba utazott. A Gara de L'Est mellett egy egyszerű szállóban vett ki magának szobát, majd sétára indult a francia fővárosban. Midőn éjfél után hazafelé indult, megdöbbenve állapította meg, hogy elfelejtette megjegyezni magának a nevét és pontos címét a szállodának, amelyben megszállott. Tájékozódása nem volt könnyű dolog, mert a városrész szállodái rendkívül mértékben hasonlítanak egymáshoz. Sokáig csatangolt az utcákon, végül is az egyik szálloda ismerősek tünt fel neki. Belép és megkérdi a portást: „Uram nem-e tudja, itt lakom én?” „Nem szegyei magát ilyen rossz vicceket csinálni?” — válaszolta dühösen a portás. Moissi szerencsét próbált a szomszéd szállóban is, de itt már óvatosabb volt. „Moissi ur itt lakik?” — kérdezte szerényen a portást? Válaszképpen a portás megfogta, betaszította a liftbe és kiadta az utasítást a szolgának: „Fektesd le azonnal. Tükrézzeg.”

UJ KELET *Legújabb hírek*

A megvádolt nemzeti parasztpárt vezetői nyilatkoznak a Skoda-bizottság jelentéséről

Maniu: Jogi rémtett és fantasztikus politikai hiba

Vaida: A jelentés igazságtalan, tendenciózus és provokáló

Vége a belpolitikai fegyverszünetnek. Ismét hírek terjedtek el egy küszöbön álló kormányválságról

Bucuresti-Bukarest, nov. 17. (Az Uj Kelet tud.) A Skoda-bizottság jelentése, mint az előrelátható volt, hatalmas konsternációt keltett a nemzeti parasztpárt körében és élénk kommentálok tárgyát képezi az egész politikai világban. Míg 1923-ban a nemzeti parasztpárt átvette a hatalmat, különböző politikai megfontolásokra való tekintettel igyekezett elfelejteni azt az ellenzéki fogadkozását, hogy felgöngyölíti és szankcionálja a liberális kormány alatt elkövetett összes visszaéléseket. A liberális kormány ezzel szemben, úgy látszik, nem igen van tekintettel hasonló megfontolásokra. Miután a Monitor Oficialnál, az autonóm erdélyi tartárnál és a szövetségi központnál elkövetett állítólagos visszaélések ügyét az ügyészség figyelmébe ajánlotta, most a Skoda-bizottság jelentése révén hatalmas politikai csapást mér a nemzeti parasztpártra, amelynek súlyos következményei lehetnek.

Erthető, ha a nemzeti parasztpárt védekezni igyekszik a támadással szemben és a jelek szerint, a párt összes frakciói egyet értenek abban, hogy ezt az ütést viszonozzák. A Skoda-bizottság jelentésének hivatalos közléstételével a belpolitikai fegyverszünet megszüntnek tekinthető és a mai nappal elkezdődik a harc, mely hatalmas viharokat fog a parlamentben és annak falain kívül kiváltani. Az eseményekről alábbi tudósításunk számol be.

A Dimineata közli Maniu Gyula nyilatkozatát a Skoda-jelentésről. A volt miniszterelnök a következőket mondja:

Maniu lesújtó kritikája

Bentoiu képviselő ur jelentése legfőbb bizonyítéka annak a politikai dekadenciának, amely néhány éve az országra nehezedett. Ez a jelentés jellemző egy bizonyos politikára, amely az egyébként tisztafejűeket is képes félrevezetni és a stervilizmusra, amely bizonyos politikuskokat az ember méltóság legutolsó fokára is képes lesüllyeszteni.

Az a körforgás, amelyet a jelentés az utolsó pillanatig ide-oda vágott, nyilvánvaló-

MAINARDI
hónap, hétfőn este a Román Operában hangversenyez.

va teszi azt a sötét forrást és elítélendő utat, amelyen a politikai bosszuvágyának át kellett haladnia, hogy idáig elérjen.

A jelentés konkluziói jogi monstruozitást képeznek és ezt csak az elkövetett fantasztikus politikai hiba mulja fölül.

A kiváló Cihoski tábornok meggyanúsítása az egész hadsereg megbántása. Ugyanígy teljesen érthetetlenek és helytelen Popovici Mihály megvádolása, akinek semmi köze sem volt a Skoda-szerződéshez és ennek az ügynek utóbbi fejleményeihez s kétségtelenül mesterkélte és erőszakolt Boila Romulus belekeverése ebbe a dologba, amelyben a nemzeti parasztpárt kormány páratlan skrupulozitással és előrelátással dolgozott, mint so-

ha addig a mi katonai rendelkezéseink történetében.

Nemtelen és jogtalan támadás

Ez a jelentés jó szolgálatot tesz a nemzeti parasztpártnak, mert alkalmat ad arra, hogy a parlamentben a közvélemény előtt rámutassunk, milyen gondot fordítottunk a nemzetvédelemre és a többi kormányoknak a hadsereg felszerelése körül valóságos bűnös vétkeiségre.

A nemzeti parasztpárt majd megadja a választ erre a nemtelen, jogtalan és nem politikai támadásra. Mindnyájan tudjuk, honnan fúj a szél, s hova törekszük, de más hullámok fognak emelkedni, mint amelyenre számítnak azok, akik a vihart utnak indították.

Nyilatkozik a megvádolt Popovici Mihály

Popovici Mihály volt igazságügyminiszter, aki Párizsban betegben fekszik, a Dimineata oltani tudósítójának a következőket mondta:

— Legmélyebb méltatlankodásomat fejezem ki a kvalifikálhatatlan machináció ellen, amely egyébként megmagyarázhatatlan is, mert semmi alapja nincsen. Az a bizonyos telefonbeszélgetés, amit Pomponiuval folytatott, Vaida miniszterelnök felszólítására történt, aki azt kívánta, informálódjam a házkutatásról. Ez a Skoda-cégre való tekintettel természetesen is volt. Beszélgetésem Pomponiu királyi katonai ügyésszel szigorúan informatív jellegű volt. Ismételt különböző fórumok és vizsgálóbizottságok előtt beismertem Pomponiu, hogy telefonhívásom tisztán informatív jellegű volt. Pomponiu azt is megmagyarázta, hogy miért szakította félbe a házkutatást, mert előbb jelentést akart tenni Uica tábornoknak. Meg vagyok lepve Bentoiu jelentésének konkluzióitól, mert ami engem illet, nem volt semmi tudomásom a Skoda-szerződésről, nem is voltam tagja a kormánynak, amely azt letárgyalta és aláírta. Amikor a szerződést megkötötték, én már hat hónapja nem voltam miniszter. Bár beteg vagyok, s mielőtt csak felkelhetek az ágyból, hazautazom Bukarestbe — fejezte be nyilatkozatát Popovici.

„Gyerekes vádak”

Vaida Voevod Sándor telefonon jelentette ki a Dimineata munkatársának a következőket:

— A Popovici Mihály elleni vádak egy-

szorúan gyerekesek. Amikor én értesültem a Skoda-házkutatásról, azonnal telefonhoz hívtam őt és felkértem, tájékozzódjak, miről van szó, hiszen én voltam a miniszterelnök és ő az igazságügyminiszter. Csak kötelességét teljesítette tehát, amikor telefonon érdeklődött a történetek iránt. A házkutatás Popovici közbenjárása nélkül történt és folyt le. Pomponiu ezredes onnan elvihetett, amit csak akart és megállíthatta a házkutatást akkor, amikor akarta. Senkit sem kértünk arra, hogy ne folytassa a házkutatást. Uica tábornok és Pomponiu ezredes vallomásai is nyilvánvalóvá teszik, hogy úgy jártak el, anogyan jónak látták és Popovici miatt semmi fennakadás nem volt a vizsgálatban. Uica tábornok egyedül intézkedett az ügyben.

— Mindebből kitűnik, hogy Bentoiu jelentése tendenciózus, igazságtalan és kihívó munka, amely nem maradhat meg és amelynek következményei nagy felelősséget fognak előidézni.

Bucuresti-Bukarest, november 17. A Dimineata írja, hogy a Skoda-jelentés hatalmas meglepetést okozott politikai körökben, mert a konkluziók arra mutatnak, hogy az illetékesek nem tettek le bizonyos politikai célzatról. A kibékülést, amiről a miniszterelnök beszélt — írja a lap —, nem lehet megvalósítani a jelentés következtében. A nemzeti parasztpárt el van tőlkelve, hogy erőteljesen tiltakozzék olyan kísérletek ellen, amelyeknek célja bosszúból kompromittálni a Maniu-kormány volt tagjait és erőszakig elmérgesí-

Elővigyázatos ember csak CZINK-nél tisztítja, festeti ruháját

Titulescu Genfbe utazott

Laval és Titulescu meleghangú táviratváltása

Bucuresti-Bukarest, november 17. (Az Uj Kelet tud.) Titulescu Genfbe utazott. A határig Savel Radulescu külügyi alminiszter kísérte el a külügyminisztert, aki hétfőn elnökölni fog a kisantant minisztereinek értekezletén. Ezen az ülésen fogják megszövegezni a marseillei merénylet elleni tiltakozó jegyzéket, amelyet Titulescu a Népszövetség elé terjeszt kérve a bűnösök megbüntetését.

Titulescu a következő táviratot kapta

Laval francia külügyminisztertől: Melegen köszönöm kedves üdvözlését, ami értékes buzdítás közös munkánk, a béke fenntartásának és megszervezésének folytatására. Boldog vagyok, hogy együtt dolgozhatok önrel és barátainkkal, akik a kisantantot és a Balkán-szövetséget alkotják. Legsúlyosabb jókívánataim küldöm és barátságom őszinte és hű kifejezését. Pierre Laval.

teni a két párt közötti viszonyt. A Dimineata szerint a jelentés egyes kormánykörökben is rossz benyomást keltett.

Bucuresti-Bukarest, november 17. A Patria bukaresti telefonjelentése szerint, tegnap az egész országban az a hír terjedt el, hogy a kormány lemondani készül. A hír alapját az a verzió képezte volna, mely szerint Tatarescu és Dinu Bratianu még mindig nem egyeztek meg egymással a liberális kormány új kormányzati évének irányelveire vonatkozólag. Szombat délelőtt 11 órára Tatarescu miniszterelnök megbeszélésre hívta egybe a párt összes megyei szervezeti vezetőit, akikkel Dinu Bratianu feje fölött akar megegyezni, a kormány támogatását illetően.

Az Adeverul értesülése szerint a kormány úgy döntött, hogy a Bentoiu jelentést tizes példányokban fogja kinyomtatni és a prekeratúrák, szenátorok, képviselők, liberális vezetők által az egész országban szétosztja. Az országban történő összejöveteleken a liberális vezetők foglalkozni fognak a jelentéssel.

Nemzeti parasztpárti körökben egyébként nemzeti parasztpárti vezetőket váltott ki a jelentés. Az egész folyomány és ma egész nap egymást követő az értekezletek, megbeszélések, amelyeken a jelenlévők szemben elfogadandó magatartást tárgyalták meg, hogy megvédjék a megvádoltak becsületét.

— Meghalt Spiró Sándor, a Dacia-Romania Biztosító Társaság erdélyi igazgatója. Tegnap a késő délutáni órákban meghalt Spiró Sándor, a Dacia-Romania Biztosító Társaság erdélyi részleg igazgatója. Az illusztris öregúr, aki Kolozsvár társadalmi életének egyik lezompaticusabb tagja volt, hirtelen, hosszabb betegeskedés nélkül, szívizéhihűdés következtében távozott el az élők sorából. Halála éppoly meglepetést, mint amilyen mély részvételt váltott ki mindazok körében, akik a kedves, jóvívás, melegsívű öregurat közelről ismerték. Spiró Sándor magyar származása ellenére a román társadalomban is nagy szimpátiának örvendett és igaz megbecsülést váltott ki Kolozsvár zsidó társadalmában is. Nagy szakismerete, közgazdasági felkészítettsége közismert volt és hosszú, érdemekben gazdag pályáján sokat tett az örömi biztositási rendszer megszervezése érdekében. Halálát nagyszámú és előkelő családján kívül kártársainak és barátainak kiterjedt köre gyászolja.

Sítalpak,

kötések, botok, síruházati cikkek és korecsolyák beszerzése előtt szakszerű felvilágosítást forduljon bizalommal az

„ARENA” sportszaküzlethez
Cluj, Piața Unirii (Főter) 4.

Ujabb szerencsétlenség egy bukaresti ház építésénél

Bucuresti-Bukarest, november 17. Borzalmas szerencsétlenség történt ma reggel a S r. Planarin. Egy épülő ház negyedik emeletén levő állványon négy munkás dolgozott. Beilich, Wentzer, Geza és Cezarescu. Utolsó pillanatban eddig ki nem derített okok miatt az állvány egyik oszlopa kidőlt, az állvány összeomlott és maga alá temette a négy munkást, akiket halálukra szállították kórházba. A szerencsétlenség színhelyére hatalmas tömeg gyűlt össze.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Taxa postală plătită în num. No. 224713/829.

10. Telefon: 9-77
Havonta 110, ne
évre 600, egészé
földre: Havonta
félvre 12, egészé
detések díjszabás
KELET” az erdél
dóság egyetlen
Cikkeink utányo
rás megjel. éseve

A háborús

Amikor a világ néhez ürügyet talált Ferenc Ferdinánd kolása két anarcha ruelőidézé ok lett háboru mögött m seket sem azelőtt, leplezték.

Most, a marseillei kép alakult ki és sora jellemzőbb a követése után az rus veszedelm ré

Egyes országok Nem horvát emigr kedő dőlésziw nép nem egyes országok járat.

Holott, most má jugoszláv kormány hatalmat sem a séért. Ma a jugos bebozza a szerb Magyarországra a ság felelősségét.

Mert most már nincs elég ágyu. Franciaországnak pedig Németországnak

Az ágyuöntés me ez a folyamat be nek merényletek ságrevonások” háb előre szűbbeg.

Ezért, ki tudja, a felelősség kérdé Nem kell még a Majd annak idej egyik, akár a más

És semmi kétség diplomáciá még a az ürügyet, ha pill semmiféle merénylet

Propagandhi

Propagandhi ura sen Göbbels néven van.

Természetesen a Harmadik Birodal világ megvetésére — ezekhez nagyjé

Az ő szívének pá irányul, amelynek jgyezést kockázat lapok szírikké, un kritikáitának, ezen ság nélkül valók.

Mind ezt szemreh Propagandhi ur, a méretlenségétől e cseppet sem behúzó

Ő, aki egyre-más lapokat, amelyek a megkockázatni ve ségekkel szemben, rodalom reprezentá lapoktól azt kíván hogy színesek legy az uniformizált k szocialista szellem

Ez a kívánság nem mint az egykori z kívánsága, hogy holtra kínozták, m ígérésének kénsze lik, hogy vidám

Propagandhi ur, a szaitott német sa retét, becsületét g gyalázta meg.

Ez a követelés se attól a sajtótó szemtelensége a vissza, azt a gyűl még saját viselőjé né.

Göbbels ur ama tól, hogy vesse le